

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De bevoegdheden van de publiekrechtelijke bedrijfslichamen in België en in Nederland

I. *De machten van de Belgische Raden voor het Bedrijfsleven.* — *Toepassing van de grondwettelijke regelen.*

In de loop van de werkzaamheden en onderhandelingen, die de stemming van de Belgische wet van 20 September 1948, houdende organisatie van het bedrijfsleven, voorafgingen, werd bijna eensgezind vastgesteld dat het met de beginselen van ons grondwettelijk regime onverenigbaar zou zijn, aan de Raden voor het Bedrijfsleven, Centrale Raad en Bedrijfsraden werkelijke uitvoeringsmachten, m.a.w. machten om actief deel te nemen aan het beheer van het gemeenbest, toe te kennen.

Uit artikel 25 van de Belgische Grondwet vloeit voort dat alle machten, op grond van een delegatie van de Natie uitgeoefend, uiteraard « toegewezen machten » zijn, en bijgevolg noch overgedragen, noch subgedelegeerd kunnen worden, doch « op de bij de Grondwet bepaalde wijze » dienen uitgeoefend te worden. Dit voorschrift sluit in zich het verwerpen van alle overdracht van de bevoegdheden van een grondwettelijke instelling, hetzij aan een andere grondwettelijke instelling, hetzij aan een nieuw, door de Grondwet niet voorzien, lichaam (1).

De wet of het besluit, waarbij zekere, door de Grondwet aan bepaalde instellingen toegekend machten, hetzij aan een ander in de Grondwet vermeld lichaam, hetzij aan een nieuw ingericht lichaam zouden overgedragen worden, zou op artikel 25 inbreuk plegen, en daarenboven de grondwettelijke beschikkingen schenden, waarbij de uitoefening van bedoelde machten geregeld worden. Dergelijke wet of besluit zou als een wijziging van de Grondwet, zonder navolging van de bij artikel 131 voor de grondwetsherziening ingerichte procedure, moeten beschouwd worden (2).

Wat meer bijzonder de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Bedrijfsraden betreft, moet men aannemen dat met ons grondwettelijk stelsel niet te verenigen zou zijn, de toekenning aan deze instellingen van :

1° een reglementaire bevoegdheid, i.e. de macht om, binnen het kader van de Grondwet en van de wetten, verbindende beschikkingen van algemene en

onpersoonlijke draagkracht uit te vaardigen, onder de benaming van « besluiten », « reglementen », « verordeningen » (3).

In ons grondwettelijk stelsel inderdaad behoort de reglementaire macht, op het nationaal vlak ten minste, de Koning toe (4).

De uitoefening door de ministers van een ondergeschikte en aanvullende reglementaire bevoegdheid wordt door de rechtspraak en rechtsleer slechts aanvaard onder zekere welbepaalde voorwaarden en mits strenge voorbehouden. De toekenning van bepaalde reglementaire machten aan gedecentraliseerde lichamen (parastatale instellingen) wordt uitdrukkelijk verworpen, niet alleen van rechtskundig doch ook van politiek standpunt uit (5).

Noch de wetgever, noch de door de Grondwet aangewezen overheden, de Koning en, in subsidiaire orde, de ministers, zouden, zonder de hierboven aangehaalde regelen te schenden, aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven of aan de Bedrijfsraden, een gedeelte van de reglementaire bevoegdheid kunnen overdragen.

2° De macht om administratieve beslissingen te nemen, waarbij de juridische toestand van derden gewijzigd wordt.

Aldus zou niet kunnen aanvaard worden, de toewijzing aan de Raden voor het Bedrijfsleven van het recht als uitvoeringsagenten op te treden van enige economische reglementatie, door b.v. toelagen toe te kennen, zekere vergunningen of machtigingen te verlenen, grondstoffen of bestellingen overeenkomstig zekere richtlijnen uit te delen, zekere benoemingen te doen.

Volgens ons grondwettelijk stelsel behoort het recht dergelijke daden te stellen, de Koning, enige drager van de Uitvoerende Macht, toe. Weliswaar vertoont onze politieke inrichting talrijke gevallen van decentralisatie en van deconcentratie, waar het recht van beslissing niet de Koning, of een zijner ministers, doch een ondergeschikte overheid toebehoort, welke somtijds over een nog al uitgestrekte autonomie beschikt. Dergelijke overdracht door de wetgever of door de Koning zelf, van bedoeld recht administratieve be-

slissingen te nemen, wordt echter mits welbepaalde voorwaarden door de rechtspraak en de rechtsleer slechts dan aangenomen, wanneer het over bijkomstige uitvoeringsmaatregelen van geringer belang gaat.

Het stelsel van ons grondwettelijk regime, o.a. het principe van de ministeriële verantwoordelijkheid, vereist namelijk dat de Koning steeds het recht zou behouden de genomen maatregelen te vernietigen en de subdelegatie « ad nutum » te herroepen (6).

Gezien de door de wet aan de Raden voor het Bedrijfsleven erkende autonomie, zouden voormelde voorwaarden, wat hen betreft, niet kunnen vervuld worden; de beschouwde subdelegatie dient bijgevolg verworpen te worden.

3° Een macht van jurisdictie, al dan niet gepaard gaande met het recht strafmaatregelen uit te spreken.

Men zou in overweging kunnen nemen aan de raden de macht te verlenen, kennis te nemen van de geschillen met betrekking tot de wetgeving betreffende de ondernemingsraden, of tot de toepassing van bepaalde economische reglementeringen. Men denkt namelijk aan de talrijke in België bestaande administratieve rechtsmachten, o.a. in de sociale wetgeving, en meer bijzonder aan de scheidsrechterlijke commissies, gedurende de oorlog bij de Nationale Landbouwen Voedingscorporatie ingesteld door het besluit van 30 Juli 1941, aangevuld bij het besluit van 20 Januari 1943, welke o.a. bevoegd waren om kennis te nemen van de bezwaren door de leden van de Corporatie ingediend tegen compensatiebijdragen, bijdragen of tuchtgeldboeten door de Corporatie opgelegd, en van de vragen om schadeloosstelling door leden ingediend wegens door de Corporatie genomen maatregelen.

Artikelen 30 en 92 van de Grondwet, welke aan de Hoven en Rechtbanken het recht voorbehouden kennis te nemen van de geschillen over burgerlijke rechten, verbieden het toekennen aan de Raden voor het Bedrijfsleven van dergelijke machten. Dit is a fortiori het geval wat het uitspreken van strafrechtelijke veroordelingen betreft: zoals Wigny het doet opmerken, raken inderdaad alle repressieve rechtsmachten de burgerlijke rechten aan, daar alle strafrechtelijke veroordelingen de overtreders van hun leven, hun vrijheid of een gedeelte van hun goederen beroven (7).

Het is anderdeels erg te betwijfelen of de inrichting, zelfs door de wet, van dergelijke rechtsprekende lichamen met de voorschriften van artikel 94, lid 2, van de Grondwet verenigbaar zou zijn. Men weet inderdaad dat die bepaling, volgens welke « buitengewone rechtbanken noch Commissies kunnen onder welke benaming ook in het leven geroepen worden » niet betekent dat de wet enigerlei nieuwe rechtbanken kan instellen, maar in die zin dient verklaard te worden, dat alleen de wet nieuwe rechtbanken, *in de aard van die welke de Grondwet erkent*, kan instellen, b.v. nieuwe rechtbanken van eerste aanleg (8).

* * *

Deze standpunten werden door de Belgische Kamers aangenomen: de vertegenwoordigers waren eensgezind om aan de Raden voor het Bedrijfsleven een uitsluitend raadgevende bevoegdheid toe te kennen (9).

De memorie van toelichting van het ontwerp van wet houdende organisatie van het bedrijfsleven, spreekt zich dienaangaande op de meest duidelijke wijze uit (10): « ... moet verstaan worden dat het gezag van die Raden zich niet zal mogen opdringen aan de grondwettelijke instellingen, die immer de wet-

gevende-, de uitvoerende- en de judiciale macht behouden. Overeenkomstig met de principes van ons openbaar recht moet het voor onbestaanbaar gehouden worden, dat een reglementerende of een strafrechterlijke macht verleend worde aan een instelling waarvan het bestaan niet gerechtvaardigd is door de beginselen van de Grondwet; insgelijks, indien sommige van die organen hun medewerking mogen verlenen voor het uitvoeren van sommige taken, die in de bevoegdheid van de administratie liggen, moet het onderverstaan zijn dat geen enkele beslissende macht hun mag erkend worden, om de oplossing van particuliere gevallen te verzekeren. »

II. De bevoegdheid van de Nederlandse lichamen. —
In het kader van de Nederlandse Grondwet beschikken deze lichamen over meer uitgebreide machten.

Artikelen 152, 153 en 154, welke ingevolge de herziening van 1938 in de Nederlandse Grondwet ingelast werden, verlenen de wetgever machtiging om, voor het beroeps- en bedrijfsleven, openbare lichamen in te stellen, waaraan een verordenende bevoegdheid kan gegeven worden; de wet regelt de samenstelling, de inrichting en de bevoegdheid van bedoelde lichamen.

Op grond van deze beschikkingen werden door de wet van 27 Januari 1950, op de bedrijfsorganisatie, aan de hoofdbedrijfschappen, bedrijfschappen en productieschappen aanzienlijke machten verleend, waarvan de toekenning aan de Belgische raden niet te verrechtvaardigen ware.

1° Overeenkomstig artikelen 32 en 93 van de wet van 27 Januari 1950 bezitten de Raad en verschillende schappen *reglementaire machten*.

Zij regelen door middel van verordeningen de onderwerpen welke hun hetzij door de wet (wat de Sociaal-Economische Raad betreft) hetzij bij algemene maatregel van bestuur of bij de wet (wat de product-, hoofdbedrijf- of bedrijfschappen betreft) overgelaten worden, binnen de perken van de uitvoering van hun algemene zending, zoals zij in de artikelen 2 en 71 omschreven wordt (11).

Daarenboven geeft artikel 93 van de wet van 27 Januari 1950 een uitgebreide opsomming van onderwerpen waarvan de wet of algemene maatregelen van bestuur de regeling aan de product-, hoofdbedrijf- of bedrijfschappen kunnen toevertrouwen: deze opsomming, waarvan meerdere punten in de meest algemene bewoordingen geformuleerd worden, omvat haast alle van het sociaal recht afhankende stoffen.

In het algemeen vereisen de verordeningen uitgaande van de Sociaal-Economische Raad geen goedkeuring van de regering (12). De door de product-, hoofdbedrijf- en bedrijfschappen uitgevaardigde verordeningen vereisen meestal die goedkeuring. De vernietiging door het Centraal Gezag van de van de raad en schappen uitgaande reglementen is voorzien wegens de strijd met de wet of met het algemeen belang.

2° De Sociaal Economische Raad bezit geen rechtsprekende macht; artikelen 140 en 141 van de wet van 27 Januari 1950 wijzen aan het Scheidsgerecht voor de Voedselvoorziening de kennis toe van de geschillen, die binnen de perken van de uitvoering van de wet tussen de product-, hoofdbedrijf- en bedrijfsgroepen en de personen, werkgevers en werknemers, tot de bevoegdheid van voormelde organismen afhankende ondernemingen toebehoren-

de, zouden kunnen rijzen. Aan de minister wordt het recht voorbehouden de beslissingen van voormeld college te vernietigen wanneer zij met het algemeen belang strijdig zijn.

Deze inrichting van het beslechten der geschillen van bestuur is tijdelijk, zoals blijkt uit lid 3 van artikel 140, dat beschikt dat zij ophoudt van kracht te zijn drie jaren na de inwerkingtreding van de wet.

Tot nog toe is echter geen nieuwe regeling bedoelde tijdelijke inrichting komen vervangen.

In tegenstelling met de Sociaal-Economische Raad werd aan de hoofdbedrijfschappen en bedrijfschappen een zekere rechtsprekende bevoegdheid toegewezen: uit de bijeenvoeging van artikelen 21 en 28 van de wet van 4 Mei 1950 over de ondernemingsraden vloeit voort dat deze colleges bevoegd zijn om de geschillen te beslechten die in de schoot van een ondernemingsraad kunnen rijzen, hetzij over de uitlegging van het reglement van orde van die raad, hetzij ten aanzien van de vraag of bepaalde onderwerpen tot zijn bevoegdheid behoren. Aldus bezitten de hoofdbedrijfschappen en bedrijfschappen, op rechtsprekend gebied, een aanzienlijk gedeelte van de door artikel 24 van de Belgische wet van 20 September 1948 aan de arbeidsgerechten toegewezen macht.

3° Ook op administratief gebied werden aan de van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie afhangelijke lichamen machten toegekend waarvan vele aan de Belgische Centrale Raad of bedrijfsraden niet zouden kunnen toebehoren.

Over de zogenoemde «daden van vrij bestuur» (13) die op geen wettelijke bepaling rusten, zal niet verder uitgeweid worden.

Op het gebied van de werking en het inwendig beheer, alsmede in hun betrekkingen met de ondernemingsraden, verrichten de Sociaal-Economische Raad en de hoofdbedrijf- en bedrijfschappen werkelijke administratieve daden, welke juridische gevolgen hebben in hoofde van bepaalde personen.

De verordeningen betreffende het inwendig beheer, o.a. de verordeningen houdende vaststelling van de begroting, van het bedrag der zitpenningen van de leden, plaatsvervangende leden, leden van de commissies en van het dagelijks bestuur, worden aan de goedkeuring van de regering onderworpen: de toestand is hier dezelfde als in België.

Van groter belang zijn de verordeningen waarbij een onderneming, die minder dan 25 werknemers tewerkstelt, verplicht wordt een ondernemingsraad in te stellen; waarbij het tijdstip bepaald wordt waarop de verplichting een ondernemingsraad in te stellen, een aanvang neemt; waarbij een onderneming of groep van ondernemingen van de verplichting een ondernemingsraad in te stellen ontheven wordt; waarbij een afwijking voorzien wordt van het aantal leden van een ondernemingsraad; waarbij nadere regelen gesteld worden omtrent de samenstelling der ondernemingsraden of waarbij aan bepaalde ondernemingsraden andere dan de in de wet op de ondernemingsraden genoemde bevoegdheden toegekend worden.

Inderdaad, voormelde verordeningen zowel van de Sociaal-Economische Raad als van de hoofdbedrijf- of bedrijfschappen, worden souverain genomen zonder tussenkomst van de hogere overheid; de regering zou tegenover deze verordeningen alleen gebruik kunnen maken van haar recht van vernietiging, ingeval zij met de wet of het algemeen belang strijdig zouden zijn.

Uit deze beginselen, welke de bepaling beheersen van de bevoegdheden van de publiekrechtelijke bedrijfslichamen in België en in Nederland, kan afgeleid worden dat, wat de omvang van de toegekende machten betreft, de organisatie van het bedrijfsleven in België en de Nederlandse publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie aanzienlijk van elkaar verschillen. Terwijl, in het kader van ons grondwettelijk stelsel, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven slechts van louter consultatieve aard is, en de niet-consultatieve machten van de bedrijfsraden zeer beperkt zijn, bezitten de Nederlandse lichamen uitgebreide verordenende, administratieve en rechtsprekende bevoegdheden, welke het hun meermaals mogelijk maken de juridische toestand van ook buiten de beschouwde organisatie staande personen, te beïnvloeden en te wijzigen.

III. *De bevoegdheid van de Nationale Arbeidsraad. — Op het gebied der sociale betrekkingen staat de Belgische inrichting dichter bij de Nederlandse inrichting dan op het gebied der economische betrekkingen.*

Voormeld verschil verminderde wanneer door de wet van 29 Mei 1952 de Nationale Arbeidsraad ingericht werd, en in België, zoals in Nederland, de sociale betrekkingen, naast de economische, hun officiële vertegenwoordiging kregen in een publiekrechtelijk college.

De Nationale Arbeidsraad beschikt inderdaad over meer uitgebreide en complexe bevoegdheden dan de Centrale Raad van het Bedrijfsleven (14). Naast zijn consultatieve bevoegdheden, die met deze van de C. R. B. volkomen gelijkaardig zijn, bezit de N. A. R. machten die, zonder eigenlijk als verordenend of rechtsprekend beschouwd te kunnen worden, toch tamelijk dicht bij dergelijke macht staan, zodat zonder overdrijving kan beweerd worden dat op sociaal gebied de Nederlandse en Belgische inrichtingen dichter bij elkander staan dan op economisch gebied.

Wanneer bij artikel 10 van de wet van 29 Mei 1952 aan de N. A. R. de bevoegdheden van de Nijverheids- en Arbeidsraden en van de Algemene Paritaire Raad overgedragen worden, is het niet te betwijfelen dat aan de N. A. R. namelijk toegekend wordt:

- 1° de macht collectieve overeenkomsten tot stand te brengen;
- 2° de macht scheidsrechterlijke beslissingen te treffen.

1° *De Nijverheids- en Arbeidsraden en de Algemene Paritaire Raad bezaten de macht collectieve overeenkomsten tot stand te brengen.*

Artikel 1 van de wet van 16 Augustus 1887, houdende inrichting van de Nijverheids- en Arbeidsraden, kende aan deze raden de macht toe over de gemeenschappelijke belangen van de werkgevers en van de werknemers te beraadslagen, alsmede de geschillen, die gebeurlijk onder hen zouden kunnen ontstaan, te voorkomen en desnoods op te lossen. In uitvoering van deze opdracht, voornamelijk gedurende de eerste jaren van het bestaan van deze raden, werden door tussenkomst van de Nijverheids- en Arbeidsraden een aanzienlijk aantal arbeidsovereenkomsten gesloten, welke gewoonlijk de vaststelling van de lonen en de arbeidsvoorwaarden betroffen.

Ook aan de Algemene Paritaire Raad werd een verzoeningsbevoegdheid toegekend, die hem het recht gaf collectieve arbeidsovereenkomsten in het leven te roepen. Alhoewel hij er slechts zeer zeldzaam gebruik

van maakte, was de verzoening nochtans, overeenkomstig het «ontwerp van overeenkomst tot sociale solidariteit», waaruit de A. P. R. ontstaan is, de voornaamste opdracht van dit college ⁽¹⁵⁾.

De overdracht van de bevoegdheden van de Nijverheids- en Arbeidsraden en van de Algemene Paritaire Raad aan de N. A. R., heeft dus tot gevolg dat aan deze instelling de macht tot het tot stand brengen van collectieve overeenkomsten wordt toegekend.

In welke mate kan deze macht met de aan de S. E. R. en aan de product-, hoofdbedrijf- en bedrijfsschappen toebehorende reglementerende bevoegdheid vergeleken worden?

Er kan natuurlijk geen sprake zijn de collectieve overeenkomst, bi- of multilaterale akte, waarbij uitsluitend de partijen gebonden worden die er, hetzij rechtstreeks, hetzij door toedoen van hun lasthebbers, tussengekomen zijn, met een reglement te vergelijken, dat uiteraard een eenzijdige beschikkingsakte is, en van rechtswege verplichtend is voor al diegenen die zich in zijn toepassingsgebied bevinden ⁽¹⁶⁾.

Het zou nochtans mogelijk zijn dat de collectieve overeenkomsten, door toedoen van de N. A. R. gesloten, zonder eigenlijk zelf reglementen te zijn, *toch een stap zouden uitmaken in het uitwerken van een reglementering*.

De lege ferenda zou men inderdaad aan de Koning, zoals tegenover de beslissingen van de Paritaire Comité's, de macht kunnen toekennen een verbindende kracht te verlenen aan de door tussenkomst van de N. A. R. ontstane overeenkomsten ⁽¹⁷⁾. Op dezelfde wijze als de door de administratieve diensten van een departement opgemaakte voorontwerpen van wetten of van besluiten, zouden de in de schoot van de N. A. R., hetzij tussen de qualitate qua optredende leden, hetzij meer eenvoudig, met tussenkomst van de N. A. R., tussen de voor dit organisme verschijnende afgevaardigden van de werkgevers- en werknemersgroepen, gesloten overeenkomsten, de stof of de inhoud uitmaken van de besluiten; de Koning zou zich er bij beperken aan deze overeenkomst het algemeen verbindend karakter, dat zij missen, te verlenen.

Men zou ook een andere handelwijze kunnen voorzien, die, alhoewel trager, toch het voordeel zou bieden geen tussenkomst van de wetgever te vergen: de belanghebbende nationale paritaire comité's zouden, ieder voor zijn bedrijfstak, de in de schoot van de N. A. R. getroffen beslissingen kunnen hernemen; de Koning zou daarna optreden krachtens de hem door de besluitwet van 9 Juni 1945, tot vaststelling van het statuut der paritaire comité's, verleende machten, om aan bedoelde beslissingen een verbindende draagkracht te hechten.

2° Zo de Grondwet, behalve mits uitdrukkelijk voorschrijf van de wet, inzake politieke rechten, verbiedt aan de burgers de bescherming te ontnemen van de door haar genoemde rechtbanken van de Rechterlijke Orde, bestaat er nochtans geen bezwaar in alle zaken, zelfs burgerlijke, de tussenkomst te voorzien van scheidsrechterlijke colleges. De arbitrale rechtspraak, gezien haar uiteraard facultatieve en vrijwillige aard, vermindert inderdaad op generlei wijze de inzake rechtspleging door de Grondwet aan de burgers verleende waarborgen.

De Nijverheids- en Arbeidsraden waren door artikel 1 van de wet van 16 Augustus 1887 gemachtigd scheidsrechterlijke beslissingen uit te spreken. Herhaalde malen werd gedurende de parlementaire onderhandelingen erkend dat, *krachtens artikel 10 van de wet van 29 Mei 1952, diezelfde bevoegdheid thans aan de N. A. R. toebehoorde*.

Weliswaar zullen met betrekking tot de werkwijze zekere moeilijkheden kunnen ontstaan, veroorzaakt o.a. door het aanzienlijk aantal leden van de N. A. R.; het zal aan deze laatste toebehoren deze moeilijkheden op te lossen in het reglement van orde dat hij belast is op te maken.

Onder dit voorbehoud zal een beslissing, met meerderheid van stemmen door de leden van N. A. R. getroffen, en overeenkomstig het bepaalde van het Wetboek voor Burgerlijke Rechtspleging (artikel 1020) door de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg uitvoerbaar gemaakt, dezelfde juridische waarde hebben als een vonnis ⁽¹⁸⁾.

De N. A. R. bezit aldus een, alhoewel vrijwillige en facultatieve, toch werkelijke rechtsprekende macht, die hem bevoegd maakt om geschillen te beslechten waarin tegenstrijdige eisen naar voren gebracht worden, steunende op rechtsregelen.

Deze macht is meer uitgebreid dan die van de Nederlandse hoofdbedrijf- en bedrijfsschappen, die alleen kennis mogen nemen van zekere geschillen betrekking hebbende op de bevoegdheid en de werking van de ondernemingsraden.

In principe behoren de aan de N. A. R. toegekende bevoegdheden, zowel wat het tot stand brengen van collectieve overeenkomsten, als wat het uitspreken van scheidsrechterlijke beslissingen betreft, mutatis mutandis de paritaire comité's eveneens toe.

IV. Besluiten.

Uit dit kort overzicht kan besloten worden dat tot een vergelijking tussen de Nederlandse en Belgische bedrijfsorganisatie slechts kan overgegaan worden *mits de sociale en economische gebieden afzonderlijk te beschouwen*.

Op economisch gebied beschikken de Nederlandse lichamen over aanzienlijk meer uitgebreide en verscheidene machten van de C. R. B. en de bedrijfsraden. Terwijl de machten van deze laatste louter consultatief zijn ⁽¹⁹⁾, werden aan de Nederlandse raad en schappen reglementaire en rechtsprekende machten toegekend, alsmede het recht administratieve akten te stellen, welke juridische gevolgen meebrengen, niet alleen voor henzelf en voor diegenen die er deel van uitmaken, maar ook tegenover derden.

Op sociaal gebied is de toestand anders. De N. A. R., zoals de paritaire comité's, bezit het recht arbitrale beslissingen te treffen die, eens met de exequatuur bekleed van de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg, in alle opzichten dezelfde waarde hebben als een door een Rechtbank van de Rechterlijke Orde verleend vonnis.

De aan de arbitrale rechtsmacht van de Belgische colleges onderworpen stoffen zijn talrijker dan deze waarvan de Nederlandse lichamen kennis mogen nemen ⁽²⁰⁾.

De in de schoot of door toedoen van de N. A. R. gesloten collectieve overeenkomsten, zoals deze waar paritaire comité's tussenkomen, kunnen de stof uitmaken van een reglementering op sociaal gebied.

De toekenning aan de N. A. R., door artikel 10 van de wet van 29 Mei 1952, van deze beide machten, heeft tot gevolg dat de bedrijfsorganisatie in België dichter bij de Nederlandse organisatie staat op sociaal dan op economisch gebied.

2° Natuurlijk zouden bij compromis alle niet uitdrukkelijk door de wet uitgesloten geschillen aan de scheidsrechterlijke uitspraak van de raad of van een «schap» overgedragen kunnen worden. Wij zijn noch-

tans van mening dat deze uitdrukkelijk aan de N. A. R. en aan de paritaire comité's toegekende arbitrale opdracht, een bijzondere melding verdient.

J. P. HAESAERT.

(1) Cfr. Vauthier: Précis du Droit administratif de la Belgique, n° 44; en Mast: Overzicht van het Grondwettelijk Recht, bl. 80.

(2) Wigny: Droit constitutionnel, n°s 68 en vlg.

(3) Zie Boon E.: Reglementaire bevoegdheid van de Centrale Administratie en van de provinciale en gemeentelijke overh. org., blz. 23.

(4) Grondwet, art. 67.

(5) Zie Boon, op. cit., blz. 43 en de door deze aangehaalde studie van Prof. De Visschere, verschenen in het Novembernummer 1947 van het Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen.

(6) Cfr. Wigny, op. cit., n° 72.

(7) Cfr. Wigny, op. cit., n° 592.

(8) Zie het advies van de Raad van State over het ontwerp van wet betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid, Parlementaire Handelingen, Senaat, zitting 1952-1953, doc. 318, blz. 18, en de er in aangehaalde mening van Procureur-Generaal P. Leclercq.

(9) Artikelen 15 b, alinea 6 van de wet van 20-11-48, betreffende de ondernemingsrevisoren, en 24, betreffende de betwistingen inzake ondernemingsraden zouden, toch slechts in geringe mate, als afwijkingen van die regel kunnen beschouwd worden.

(10) Parlementaire Handelingen, Kamer, zitting 1947-1948, doc. n° 50, blz. 4.

(11) E.g. kan verwezen worden naar de wet van 4 Mei 1950 op de ondernemingsraden, waarbij de Raad belast wordt verschillende punten te regelen met betrekking tot de ondernemingsraden.

(12) Van deze regel wordt namelijk afgeweken voor de verordeningen waarbij overtredingen van het bepaalde, als strafbare feiten aangewezen worden.

(13) Cfr. Van Eijkeren en Balkenstein: De wet op de bedrijfsorganisatie, blz. 81.

(14) In dezelfde zin zijn de machten van de paritaire comité's meer uitgebreid dan die van de bedrijfsraden.

(15) Zie de tekst van het « Ontwerp van overeenkomst tot sociale solidariteit » in het Arbeidsblad, Januari-Maart 1945, blz. 9.

(16) Cfr. Van Goethem en Geysen: Droit du Travail, blz. 292-293; zie eveneens Werkrechtssraad Brussel, 1 Februari 1951 — Journal des Tribunaux, 27 November 1951, blz. 619 — en Raad van State, 7 Mei 1952, inzake Senaten, Recueil de jurisprudence du droit administratif et du Conseil d'Etat, 1952, blz. 273.

(17) Cfr. Horion, Législation sociale, blz. 332.

(18) Rechtspraak en Rechtsleer zijn het eens om aan de arbitrale beslissing de waarde te hechten van een vonnis, en om het scheidsgerecht als een rechtsprekend lichaam te beschouwen. Cfr. De Page: Traité Élémentaire de droit civil, T. III, n° 957.

(19) Onder voorbehoud, wat de bedrijfsraden betreft, van de in artikelen 15 b en 24 van de wet van 20 September 1948 voorziene opdrachten. (Cfr. supra nota 9.)

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 October 1953.

Voorzitter: M. Vandermersch.

Raadsheer Verslaggever: M. Bayot.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat: Mr Van Leynseele.

Deskundigenverslag. — Daaraan te hechten geloof.

Zo een deskundigenverslag slechts de waarde heeft van een advies, dat ter beoordeling staat van de rechter, schendt deze toch het aan het verslag verschuldigd geloof, wanneer hij aan de deskundige een mening toeschrijft, die deze niet gewit heeft, of vaststellingen, die hij niet heeft gedaan.

Loncke t/ Delvaux.

Gelet op het bestreden vonnis, de 6e Maart 1952 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne;

Over het enig middel: schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek, schending van het geloof, dat moest worden gehecht aan het deskundig verslag dd. 31 Mei 1951 van de door de Rechtbank benoemde heer Gunst;

doordat het bestreden vonnis op dit verslag steunt en op de zagezegde vaststelling, die de deskundige zou hebben gedaan en volgens dewelke «de dakwerken, uitgevoerd door verweerder op verzet (thans eiser) zekere gebreken vertonen», gebreken «die de deskundige beschrijft en schat», om eiser te veroordelen de door de deskundige aangewezen herstellingswerken uit te voeren binnen de maand van de betekening van het vonnis,

zulkas terwijl bedoeld deskundig verslag duidelijk zegt dat de gebreken, waarover de verweerder zich beklagde, uitsluitend te wijten zijn aan de slechte muurbedekkingen, die door verweerder uitgevoerd waren, en niet aan de door eiser uitgevoerde asfaltbedekking, en aldus aan het deskundig verslag een

betekenis geeft, die volkomen in strijd is met de bewoordingen en de vaststellingen van het ingeroepen verslag;

Overwegende dat uit het bestreden vonnis en uit de stukken van de rechtspleging blijkt dat aanlegger, aannemer van dakwerken, de verweerder dagvaardde tot betaling van het saldo van de prijs van de door hem aan het onroerend goed van verweerder uitgevoerde dakwerken;

Dat, nadat verweerder beweerd had dat deze werken niet volgens de regelen der kunst uitgevoerd waren, de rechter over de grond een deskundige aanstelde met opdracht te zeggen « of het werk verricht werd volgens de regelen der kunst en de overeenkomst tussen partijen en welke de oorzaak is van de gebreken, waarover eiser in verzet (thans verweerder) zich beklagt »;

Overwegende dat het verslag van de deskundige erop wijst dat aanlegger « een asfaltbedekking moest aanbrengen, waarop verweerder door tussenkomst van zijn aannemer-metselaar en op zijn kosten een laag cement en de dekking op de muren moest laten uitvoeren »;

Dat, indien hij vaststelt dat de asfaltbedekking goed uitgevoerd is, dit zo niet is voor de dekking op de muren, welke niet volgens de regelen der kunst uitgevoerd is;

Dat hij uit deze vaststellingen tot het besluit is gekomen, dat de gebreken waarover verweerder zich beklagt, dit wil zeggen zekere doorzijpelingen, te wijten zijn aan de slechte muurbedekking en ook gedeeltelijk aan het metselwerk met lokaalbakstenen der buitenmuren, welke blootgesteld zijn aan regen en wind;

Overwegende dat de rechter over de grond verklaart « dat de expert de mening is toegedaan, dat de door verweerder op verzet uitgevoerde dakwerken zekere gebreken vertonen, dat de deskundige deze beschrijft en de herstellingswerken ervan schat op de som van 1.950 frank »;

Dat hij dienvolgens de aanlegger veroordeelt bedoelde herstellingswerken uit te voeren binnen de maand na de betekening van het vonnis;

Overwegende dat het hierboven aangehaalde motief van het vonnis, dat de enige grond ervan uitmaakt, onverenigbaar is met de bewoordingen van het verslag van de deskundige;

Overwegende dat, indien een deskundigenverslag enkel de waarde heeft van een advies, overgelaten aan de beoordeling van de rechter, deze nochtans het aan het verslag verschuldigd geloof schendt, wanneer hij de deskundige een mening, die deze niet uitgedrukt heeft, of vaststellingen, welke hij niet heeft gedaan, toeschrijft;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gedaan op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 13 Juli 1953

Voorzitter : M. Wouters

Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven

Wegenverkeer. — Betekenis van de uitdrukking « een openbare weg, die niet verder loopt dan de aansluiting ».

Nu in het Algemeen Wegenverkeersreglement niet is bepaald wat « een openbare weg, die niet verder loopt dan de aansluiting » is, moet aan de uitdrukking haar normale betekenis worden gegeven.

Opdat volgens deze betekenis een openbare weg na een aansluiting verder zou lopen dan een aan deze zijde gelegen openbare weg, moet hij hoofdzakelijk dienen als normale uitweg voor het verkeer op laatstgemelde weg.

Dienvolgens is de omstandigheid, dat een regelmatige verkeersstroom beide wegen verbindt niet voldoende om aan een weg het karakter toe te kennen van een weg, die verder loopt dan de aansluiting.

Van Damme M. t/ Spillers E. .

Gelet op het bestreden vonnis, d.d. 18 December 1952 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Brussel, uitspraak doende in hoger beroep;

I. Voor zoveel de voorziening gericht is tegen de beslissingen, welke over de publieke vordering werden gewezen :

A) Ten laste van verweerder :

Overwegende dat aanlegger zich niet vermag te voorzien tegen de beslissing waarbij zijn medeverdachte wordt vrijgesproken;

B) Ten laste van aanlegger :

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 51, 2°, en 54 van het koninklijk besluit van 1 Februari 1934, houdende algemeen reglement op de politie van het vervoer en het verkeer,

doordat het bestreden vonnis tegen aanlegger bevestigt de telastlegging van overtreding van artikel 55 van het Algemeen Wegenverkeersreglement, en niet bewezen tegen verweerder die van overtreding

van artikel 54 van voormeld reglement om de reden dat aanlegger die op de Hallepoortlaan reed in de richting van het Zuidstation, ertoe was gehouden de doorgang vrij te laten voor verweerder, die de Blaesstraat kwam uitgereden, vermits enerzijds de Blaesstraat normaal verder loopt dan haar aansluiting met de Hallepoortlaan, nu een regelmatige verkeersstroom de Blaesstraat met de Engelandstraat verbindt, en vermits anderzijds, daar op elk van de door aanlegger en door verweerder gevolgde wegen spoorlijnen liggen, er een samentreffing is van wegen van hetzelfde belang;

zulks terwijl het bestreden vonnis aldus het door aanlegger bij zijn regelmatige conclusies voorgestelde middel niet beantwoordt, volgens hetwelk de Engelandstraat niet hoofdzakelijk als normale uitweg dient voor de voertuigen, die de Blaesstraat komen uitgereden, dit wil zeggen dat, opdat de Engelandstraat zou kunnen worden beschouwd als de verlenging van de Blaesstraat, aan een tweevoudige vereiste zou moeten zijn voldaan : ten eerste dat de eerste dient als uitweg voor het verkeer, dat de tweede komt uitgereden, en ten tweede dat zij hoofdzakelijk diene als normale uitweg voor dit verkeer, en

zulks terwijl het bestreden vonnis door uitspraak te doen zoals het doet niet op juiste wijze het criterium toepast, hetwelk in artikel 51, 2°, van het Algemeen Wegenverkeersreglement is vastgelegd :

Overwegende dat het vonnis ter afwijzing van aanleggers stelling, volgens welke de Blaesstraat niet verder loopt dan haar aansluiting met de Hallepoortlaan en dus een secundair karakter zou hebben, verklaart « dat een regelmatige verkeersstroom de Blaesstraat verbindt met de Engelandstraat, dat laatstvermelde de normale voortzetting is van eerstvermelde »;

Overwegende dat, nu in het reglement niet is omschreven wat « een openbare weg die niet verder loopt dan de aansluiting » is, aan deze uitdrukking haar normale betekenis behoort te worden gegeven;

Dat volgens deze betekenis, opdat een openbare weg na een aansluiting verder loopt dan een aan deze zijde gelegen openbare weg, hij hoofdzakelijk moet dienen als normale uitweg voor het verkeer op laatstvermelde weg;

Dat dienvolgens de omstandigheid, dat een regelmatige verkeersstroom beide wegen verbindt op zichzelf niet volstaat om aan de door verweerder gevolgde weg het karakter te kunnen toeschrijven van een weg, welke verder loopt dan de aansluiting of, gelijk het vonnis doet, om daaruit af te leiden dat de Engelandstraat de normale voortzetting ervan is;

Dat het middel gegrond is;

II. Voor zoveel de voorziening gericht is tegen de over de burgerlijke vordering gewezen beslissing :

A) Van verweerder tegen aanlegger :

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de tegen aanlegger ingestelde strafvordering die met zich brengt van de veroordeling, uitgesproken over de vordering der burgerlijke partij;

B) Van aanlegger tegen verweerder :

Overwegende dat het vonnis, om aan aanlegger zijn burgerlijke vordering te ontfangen, steunt op dezelfde reden als de reden, ingeroepen tot staving van de beslissing over de tegen hem ingestelde vordering, namelijk dat de door verweerder gevolgde openbare weg verder loopt dan zijn aansluiting met de door aanlegger gevolgde weg;

Dat derhalve de verbreking van de over deze burgerlijke vordering gewezen beslissing, waartegen met hetzelfde middel wordt opgekomen, om dezelfde redenen dient te worden verboden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel voor zoveel daarbij uitspraak wordt gedaan over de tegen aanlegger ingestelde strafvordering en over de door hem en tegen hem ingestelde burgerlijke vorderingen;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Nijvel, uitspraak doende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 30 September 1953

Zetel : MM. Vranckx, voorzitter, Mast, verslaggever en Buch

Auditoraat : M. Vander Stichele

Advocaat : Mr Hubene .

1. Lager Onderwijs. — Personeel. — Tuchtregeling, (1 tot 4).
2. Openbare Ambtenaren. — Tuchtregeling. — Motieven der sanctie (1 en 2).
3. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid (2).
4. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen (3).

1. *De verwijzing naar een ministeriële omzendbrief, die de gevallen van cumulatie aangeeft welke aanleiding kunnen geven tot toepassing van de tuchtstraffen in artikel 25 van de wet tot regeling van het lager onderwijs bedoeld, heeft niet tot gevolg dat machtsoverschrijding wordt gepleegd door het koninklijk besluit dat de uitoefening, door een onderwijzer, van een bijberoep van commerciële aard disciplinair straft.*
2. *Het is geen zaak van de Raad van State, zich in de plaats van de met de disciplinaire macht beklede overheid te stellen om uit te maken of de cumulatie van een bedrijvigheid van verzekeringsagent met het ambt van onderwijzer voor de goede werking van het onderwijs hinderlijk is, of om vast te stellen dat geen onderscheid dient te worden gemaakt naar gelang de bijbediening al dan niet onder toezicht van een Staatsorganisme wordt uitgeoefend.*
3. *De wet, die aan de Koning de bevoegdheid geeft om een onderwijzer te schorsen of af te zetten, maakt de uitoefening van die bedrijvigheid niet afhankelijk van een voorafgaande verwittiging.*
4. *De omstandigheid, dat de benoemingsakte geen verbod van cumulatie bevat, doet niets af aan de bevoegdheid van de Koning om deze cumulatie te verbieden.*

De Roo t/ Belgische Staat (Minister van Openbaar Onderwijs).

Gezien het verzoekschrift d.d. 11 Februari 1953;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van het koninklijk besluit d.d. 3 December 1952 waarbij aan verzoeker een tuchtstraf van vijftien dagen schorsing werd opgelegd; dat dit koninklijk be-

sluit op 15 Januari 1953 aan verzoeker werd betekend;

Overwegende dat uit een verslag d.d. 31 Januari 1952 van de schoolinspectie blijkt dat verzoeker, onderwijzer te Drongen, een aanzienlijke bedrijvigheid als verzekeringsagent aan de dag legde; dat, bij toepassing van artikel 25 van de wet tot regeling van het lager onderwijs, de gouverneur der provincie Oost-Vlaanderen verzocht werd de betrokkene en de gemeenteraad te horen en het advies van de bestendige deputatie over de toe te passen tuchtstraf in te winnen; dat verzoeker op 4 April 1952 werd gehoord en bekende « zijn echtgenote in de mate van het mogelijke bij haar verzekeringszaken te hebben geholpen »; dat hij zich akkoord verklaarde om onmiddellijk elke bedrijvigheid op dat gebied stop te zetten; dat de gemeenteraad van Drongen op 14 Mei 1952 verklaarde de voorgestelde schorsing van vijftien dagen niet te kunnen aannemen; dat de bestendige deputatie op 30 Mei 1952 het advies uitbracht « dat een tuchtstraf van zes dagen schorsing met inhouding van wedde zou kunnen volstaan »; dat aan verzoeker op 3 December 1952 een tuchtstraf van vijftien dagen schorsing werd opgelegd;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat geen wet aan de onderwijzers verbiedt een bijbetrekking uit te oefenen en dit verbod door geen ministeriële omzendbrief kan worden opgelegd; dat verzoeker de redenen betwist waarom dit verbod werd opgelegd en aanvoert dat zij elke grond missen daar het de onderwijzers toegelaten is als afgevaardigde op te treden van organismen die onder de controle van de Staat zijn geplaatst; dat hij tenslotte betoogt dat zijn benoemingsakte hem niet verbood een bijbetrekking uit te oefenen en hij nooit verwittigd werd dat hij zijn bedrijvigheid als verzekeringsagent diende stop te zetten;

Overwegende dat de minister van Openbaar Onderwijs, die voor de goede werking van de dienst van het openbaar onderwijs instaat, bij een omzendbrief d.d. 20 October 1945 gevallen van cumulatie heeft aangeduid die aanleiding kunnen geven tot toepassing van de tuchtstraffen bedoeld bij artikel 25 van de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Overwegende dat het bestreden koninklijk besluit op grond van dit artikel werd genomen; dat de tegenpartij haar bevoegdheid niet heeft overschreden door in het bestreden besluit, met een verwijzing naar boven vermelde omzendbrief, de uitoefening van een bijberoep van commerciële aard disciplinair te betuigen; dat het de Raad van State niet toekomt zich in de plaats te stellen van de disciplinaire overheid om uit te maken of de cumulatie van een bedrijvigheid van verzekeringsagent met het ambt van onderwijzer voor de goede werking van het onderwijs hinderlijk is of om vast te stellen, zoals verzoeker het vraagt, dat geen onderscheid dient gemaakt te worden naar gelang de bijbediening al dan niet onder toezicht van een Staatsorganisme wordt uitgeoefend;

Overwegende tenslotte dat de wet, die aan de Koning de bevoegdheid geeft om de onderwijzer te schorsen of te ontzetten, de uitoefening van deze bevoegdheid niet afhankelijk stelt van een voorafgaande verwittiging; dat de omstandigheid dat de benoemingsakte geen verbod tot cumulatie inhoudt, de bevoegdheid van de tegenpartij om deze cumulatie te verbieden, ongewijzigd laat,

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 750 fr., wegens kosten, valt ten laste van verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer — 12 December 1953

Voorzitter : M. de Cock

Raadsheren : MM. Rutsaert en de la Vallée Poussin

Advocaat-Generaal : M. van den Eynde de Rivieren

Advocaten : Mrs Roost, Humblet, Simont en

Levy-Morelle

Faillissement. — Bevoorrechte schuldvordering. — Ambtshalve toekenning van het voorrecht krachtens het Decreet van 26 Pluviôse, Jaar II — Vereiste voor het kunnen inroepen van dat voorrecht. — Voorwerp van het voorrecht.

Indien de schuldeiser beroep gedaan heeft op art. 566 Fw. ten einde de erkenning zijner vordering als bevoorrechte vordering in het faillissement van zijn schuldenaar te verkrijgen, is de rechter bevoegd ambtshalve de verzochte erkenning als bevoorrechte vordering toe te staan op grond van de Wet van 26 Pluviôse, Jaar II, aangezien de zaak de openbare orde raakt.

Voormeld Decreet van 26 Pluviôse, Jaar II, schept een werkelijk voorrecht, al gebruikt het dit woord niet uitdrukkelijk; om daarop beroep te kunnen doen wordt niet vereist dat de schuldeiser door een beslag onder derden zijn wil heeft te kennen gegeven het voorrecht in te roepen.

Bedoeld voorrecht strekt zich alleen uit tot het door de Staat verschuldigde slot van rekening, niet tot het bedrag van de door de hoofdaannemer ten behoeve van de Staat gestorte zekerheid. Het door het Decreet van 26 Pluviôse, Jaar II, toegekende voorrecht betreft slechts de gelden van de Staat, die bestemd zijn tot betaling van aannemers wegens verricht werk en geleverde materialen of voorwerpen, doch geenszins de bedragen, die aan de aannemers zelf toebehoren en door hen slechts als zekerheid in de Schatkist worden gestort. Dit voorrecht moet als ieder ander strikt worden uitgelegd.

Mr Roost, curator in het faillissement Hargot en Somers t/ Soc. An. des Briqueteries économiques en N.V. Banque de Bruxelles.

Gezien het hoger beroep, ingesteld tegen het vonnis van 20 Maart 1951 van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen;

Overwegende dat dit beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat het vonnis a quo uitspraak gedaan heeft over het geschil, betreffende de schuldvordering, ingediend door de « S.A. des Briqueteries Economiques » in het faillissement « Hargot en Somers », waarin Mr. Roost curator is;

Overwegende dat de eerste rechter « de erkenning bevoelen heeft in het bevoorrecht passief van voormeld faillissement « Hargot en Somers » van de schuldvordering van de « S.A. Briqueteries Economiques » voor een bedrag van 32.600 frank, waaraan het bijzonder voorrecht van de wet van 26 Pluviôse, jaar II, op het onbetaald slot van rekening, door de Staat aan de gefailleerde verschuldigd, verbonden is »;

Overwegende dat beroeper, Mr. Roost q.q., de Bank van Brussel in tussenkomst voor het Hof gedagvaard heeft het uit te spreken arrest ook tegenover haar van werking te horen verklaren;

Overwegende dat deze oproeping in tussenkomst en van werkingverklaring van het arrest ontvankelijk is;

1° Overwegende dat beroeper opwerpt dat de eerste rechter « buiten de perken van het rechterlijk contract uitspraak gedaan heeft, daar de N.V. « Briqueteries Economiques » voor de eerste rechter zich op artikel 566 van de wet op het faillissement beriep, dat een recht tot terugvordering toekent, en niet op het thans ingeroepen decreet van Pluviôse, Jaar II »;

Overwegende dat de betwisting voor de eerste rechter tot voorwerp had de erkenning als bevoorrechte vordering van de schuldvordering der « S.A. Briqueteries Economiques »; dat zulks klaarblijkelijk voortspuit uit de indiening van schuldvordering, door deze vennootschap gedaan : « déclare être créancier de la faillite ci-dessus de la somme de 32.600 frs... il demande son admission pour le dit montant au passif privilégié, cette somme ayant dû être déposée en 1930 par la firme Hargot et Somers à titre de cautionnement pour la même entreprise... » alsook uit het beschikkend gedeelte van de besluiten van beroepene voor de eerste rechter, waarbij gevraagd werd « te zeggen voor recht dat de schuldvordering van aanlegster zal opgenomen worden in het bevoorrechte passief »;

Overwegende dat het feit, dat daartoe voor de eerste rechter door beroepene een verkeerd middel werd ingeroepen, steunend op art. 566 van de wet op het faillissement, het voorwerp van het geschil niet gewijzigd heeft, noch de oorzaak ervan, namelijk het toekennen van een bevoorrecht karakter aan de betwiste schuldvordering;

Overwegende dat het feit, dat bij de indiening van de schuldvordering gevraagd werd, dat het voorrecht zou slaan op de door gefailleerde aan de Staat gestorte waarborgsom en niet op het door de Staat verschuldigde slot van rekening het karakter evenmin wijzigde van de betwisting, die strekte tot het erkennen van het bevoorrecht karakter van de schuldvordering;

Overwegende dat het de eerste rechter vrijstond, zoals hij het gedaan heeft, van ambtswege, op grond van de wet van 26 Pluviôse, Jaar II, de gevraagde erkenning als bevoorrechte vordering toe te staan, aangezien de zaak de openbare orde raakt (zie in deze zin : Rechtb. Koophandel Gent, 9 Maart 1909, Pas. 1909, III, 243; Frédéricq. Bd. VII, n° 222, blz. 369);

2° Overwegende dat volgens beroeper het Decreet van 26 Pluviôse, Jaar II, geen zakelijk recht heeft ingevoerd, doch slechts een voorrang voor zekere schuldeisers, op voorwaarde dat zij beslag hebben gelegd in de handen van de Staat op het door hem nog verschuldigde slot van rekening;

Overwegende dat de aangehaalde tekst een werkelijk voorrecht invoert, hoewel hij niet uitdrukkelijk deze term vermeldt (zie Laurent, Bd. XXX, n° 156); dat om daarop beroep te kunnen doen niet vereist wordt, dat de schuldeiser door een beslag onder derden zijn bedoeling te kennen geeft het voorrecht in te roepen (Verbr. 11 Mei 1905, Pas. 1905, I, 216; Rép. Prat. Bd XI, v° Saisie-arrêt n° 379); dat zelfs de betaling door de Staat in handen van de curator het voorrecht niet doet verdwijnen (Rép. Prat. op. cit. n° 380);

3° Overwegende dat de N.V. « Briqueteries Economiques » nochtans ten onrechte verzoekt haar voorrecht niet enkel uit te oefenen op het door de Staat verschuldigde slot van rekening, doch eveneens op het bedrag van de zekerheid, door de hoofdaannemer (gefailleerde) aan de Staat gestort, om reden dat de tekst van het Decreet van 26 Pluviôse, Jaar II, dergelijk onderscheid niet zou bevatten;

Overwegende dat dergelijke interpretatie van bedoeld Decreet niet kan aangenomen worden; dat het

door dit Decreet toegekende voorrecht slechts de gelden van de Staat betreft, die tot betaling van aannemers bestemd zijn wegens geleverd werk of materialen of voorwerpen, doch geenszins de bedragen, die aan de aannemers zelf toebehoren en door hen slechts als waarborg in de Schatkist werden neergelegd (zie (Guillouard, Bd. II, n° 613; Luik, 17 Maart 1897, Pas. 1897, II, 293; Planiol et Ripert, Bd. XII, 1ste dr., blz. 203, nota 3); dat ten andere dit voorrecht, zoals elk ander, strikt moet uitgelegd worden (Laurent, Bd. XXX, n° 156);

4° Overwegende dat de Bank van Brussel vordert, dat de uitspraak in deze zaak zal geschorst worden tot op het ogenblik, dat de geschillen, bestaande tussen beroeper en de Belgische Staat, definitief berecht zijn, geschillen die de teruggave betreffen van de geldboeten wegens vertraging, door de Staat geïnd op het saldo van de ondernemingsprijs; dat de daarvoor opgegeven reden de beschouwing is, dat er slechts materie tot voorrecht bestaat, indien de Staat nog de prijs geheel of gedeeltelijk verschuldigd is, of althans voor zoveel de curator de gelden voor rekening van de boedel geïnd heeft;

Overwegende dat het bestaan en het bevoorrecht karakter van de schuldvordering van de S.A. Briqueteries Economiques vaststaande feiten zijn; dat het vanzelf spreekt dat het voorrecht slechts zal kunnen uitgevoerd worden, voor zoveel de aannemingssom van de werken of althans een deel ervan, door de Staat nog verschuldigd is, doch dat deze omstandigheid geen reden tot schorsing uitmaakt en niet het minst de erkenning kan hinderen als bevoorrechte vordering in het faillissement van de schuldvordering van de « Briqueteries Economiques »; dat de afstand door Hargot en Somers (gefaillieerde) aan de Bank van Brussel van hun rechten ten opzichte van de Staat of van zekere van hun rechten, hieraan niets wijzigt;

Overwegende dat beide hierboven besproken zaken, ingeschreven onder n°s 19.115 en 23.363, als verknocht dienen samengevoegd te worden;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien artikel 24 der Wet van 15 Juni 1935, dat is toegepast;

Gehoord in openbare zitting het eensluidend advies van de Heer Advocaat-generaal van den Eynde de Rivieren, waarvan door de Heer Substituut-procureur-generaal Verhoeven lezing werd gegeven;

Uitspraak doende op tegenspraak,

Voegt samen als verknocht de zaken, ingeschreven onder n°s 19.115 en 23.363;

Ontvangt het beroep en verklaart ontvankelijk de oproeping van de Bank van Brussel in tussenkomst en verklaart dit arrest tegenover haar van werking;

Verklaart het ingestelde beroep ongegrond; bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis, met dien verstande dat het aan de « S.A. Briqueteries Economiques » toegekend voorrecht slechts op het slot van rekening zal kunnen uitgeoefend worden, dat door de Staat aan de gefaillieerde zal blijken verschuldigd te zijn, doch niet op het bedrag van de aan curator terugbetaalde borgsom van 49.350 frank;

Verklaart dat dit arrest zal werken tegenover de N.V. « Banque de Bruxelles »;

Voordeelt beroeper (Mr Roost q.q.) tot al de kosten van beroep, die van de oproeping van de N.V. « Banque de Bruxelles » inbegrepen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 22 Juni 1953.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Moeneclaeys.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaat : Mr Lonneville (Brussel).

Scheiding van tafel en bed. — Betrekkelijk bevoegde Rechtbank : die van de echtelijke woonplaats op de dag van de overhandiging van het inleidend verzoekschrift aan de Voorzitter. — Verandering van woonplaats. — Ogenblik van de werking van de in art. 104 B.W. bedoelde verklaring. — Geveinsde verandering van woonplaats zonder betekenis.

De betrekkelijke bevoegdheid van de Rechtbank in zake scheiding van tafel en bed wordt bepaald door de echtelijke woonplaats op de dag waarop de vordering wordt ingesteld, d.w.z. op de dag van de overhandiging van het verzoekschrift aan de Voorzitter der Rechtbank (artikelen 234 en 236 B.W. in verband met artikel 875 Rv.).

De verklaring van het voornemen om van woonplaats te veranderen overeenkomstig artikel 104 B.W. heeft eerst rechtsgevolg, wanneer zij het bestuur der gemeente heeft bereikt, waarheen de betrokkene zijn woonplaats wil overbrengen.

In de tijd nadat de man zijn verklaring heeft gedaan bij het bestuur der gemeente welke hij verlaat, doch voordat die verklaring het bestuur der gemeente heeft bereikt, waarheen hij zijn woonplaats wil overbrengen, heeft de man dus nog steeds zijn woonplaats in eerstgenoemde gemeente.

Voor dat bedoelde verklaring het bestuur van de gemeente heeft bereikt, waarheen de man zijn woonplaats wil overbrengen, is de Rechtbank van de oorspronkelijke en nog steeds geldende woonplaats bevoegd om van een vordering tot scheiding van tafel en bed kennis te nemen.

Een geveinsde verandering van woonplaats ten einde de door de vrouw ingestelde vordering tot scheiding van tafel en bed te dwarsbomen is overigens zonder invloed op de betrekkelijke bevoegdheid van de Rechtbank.

Reuse t/ Schaevebeke en Carly.

Advies O. M.

I. Eerste zaak :

Appellante heeft tijdig, regelmatig en ontvankelijk beroep ingesteld tegen een beschikking op tegenspraak, de 29e Maart 1952 uitgesproken door de Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, in kortgeding, waarbij deze magistraat, ingevolge de exceptie opgeworpen door geïntimeerde — oorspronkelijke verweerder, — zich « ratione loci » onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van een rechtsvordering, door appellante vóór hem ingesteld, vordering welke ertoe strekte : te horen bevelen dat niet zou mogen overgegaan worden tot de vereffening van de nalatenschap van wijlen Vandekerckhove Alphonse, oom van geïntimeerde, overleden te Ukkel op 13 Januari 1952, of ten minste tot afgifte aan geïntimeerde van de roerende goederen of waarden, die aan de tussen hem en appellante bestaande wettelijke huwelijks-gemeenschap toekomen en te horen bevelen dat de houders van baten dezer nalatenschap zich van deze roerende goederen of waarden niet mogen ontdoen.

A. *Nopens de bevoegdheid «ratione loci» :*

De echtgenoten S.-R., gehuwd op 14 Februari 1922, en gehuisvest te Brugge, zijn minstens sedert 1935 feitelijk gescheiden. Reeds in 1935 heeft de echtgenote een rechtsvordering tot scheiding van tafel en bed ingesteld, doch deze rechtspleging werd niet doorgedreven (zie brief van advocaat Lonneville aan notaris C., dd. 20 Februari 1952).

Bij inzage van de medegedeelde briefwisseling tussen haar huidige raadsman en notaris C. te Brussel, belast met de vereffening van de nalatenschap van wijlen Vandekerckhove Alphonse, blijkt dat appellante juist met het oog op het betekenen van een verzet in handen van voornoemde notaris en van andere personen, houders of schuldenaren van gelden of waarden, toekomende aan deze nalatenschap en derhalve gedeeltelijk aan de wettelijke huwelijksgemeenschap bestaande tussen partijen, een nieuw verzoekschrift tot scheiding van tafel en bed tegen geïntimeerde heeft ingediend, vordering steunend op het wangedrag van de echtgenoot, zijn buitenechtelijke betrekkingen met andere vrouwen, het onderhouden van een bijzit, waarmede hij thans te Ganshoren zou samenleven, en de verspilling der gelden van de huwelijksgemeenschap.

Dit verzoekschrift werd in handen van de Voorzitter der Rechtbank te Brugge gesteld op 5 Maart 1952, datum waarop deze magistraat het proces-verbaal van deze overhandiging heeft opgesteld en de persoonlijke verschijning van partijen bevolen overeenkomstig de artikelen 237 en 238 van het B. W., door artikel 874 W. B. Rv. toepasselijk verklaard op de scheiding van tafel en bed.

Waar uit de bewoordingen van artikel 234 van het B. W. duidelijk blijkt, dat de territoriale bevoegdheid van de Rechtbank inzake echtscheiding of scheiding van tafel en bed bepaald wordt door de echtelijke woonplaats op het ogenblik waarop de eis wordt ingesteld, valt het niet te betwijfelen dat de eis tot scheiding van tafel en bed wordt ingesteld door het overhandigen van het verzoekschrift aan de Voorzitter van de Rechtbank en de beschikking, waarbij deze magistraat de persoonlijke verschijning van partijen vóór hem beveelt. (Zie : A. Piérard, B. I, n° 259, blz. 503 tot 505.)

Verder, deze territoriale bevoegdheid van de Rechtbank aldus bepaald zijnde, strekt deze bevoegdheid zich uit tot al de incidenten, bijzaken en gevolgen van de hoofdeis, meer bepaald tot al de voorlopige of bewarende maatregelen, welke gedurende de rechtspleging op aanvraag van een der partijen dienen te worden getroffen en waarvan de kennisneming en de beslissing, benevens aan de Rechtbank zelf, ook en meestal aan de bevoegdheid van de Voorzitter, uitspraak doende in kortgeding, overgedragen worden (artikelen 268 en 270 B. W. Zie : Verslag aan de Koning bij het K. B. n° 239, dd. 7 Februari 1936.)

In verband met de territoriale bevoegdheid van de rechter in kortgeding gaat het dus in dergelijk geval om de loutere toepassing van de regelen « Accessorium sequitur principale » en « Continentia sausae dividi non debet ». (Zie : Piérard, B. I, n° 263, blz. 510 en 511.)

Indien dus in onderhavig geval de Rechtbank «ratione loci» bevoegd was op 5 Maart 1952, was de rechter in kortgeding derhalve ook territoriaal bevoegd om kennis te nemen van de vóór hem ingestelde rechtsvordering, strekkende tot het treffen van bewarende maatregelen gedurende de rechtspleging van scheiding van tafel en bed, zelfs indien op de datum van de betekening van het deurwaarders-

exploot, waarbij bedoelde rechtsvordering vóór de rechter in kortgeding werd ingesteld, de echtgenoot zijn wettelijke woonplaats buiten het arrondissement van de Rechtbank had overgebracht. (Zie : Piérard, B. I, n° 261, blz. 506.)

Welnu, op grond der door appellante overgelegde bescheiden staat het vast dat geïntimeerde eerst op 4 Maart 1952 het overbrengen van zijn wettelijke woonplaats van Brugge, Gulden Vlieslaan n° 9 naar Ganshoren, Keizer Karellaan n° 283 heeft verzocht, doch dat hij eerst op 18 Maart 1952 in de bevolkingsboeken te Ganshoren ingeschreven werd, zodat hij tot op laatstvermelde datum te Brugge ingeschreven was en een identiteitskaart, afgeleverd door het gemeentebestuur dezer stad, bezat. Anderzijds is tot nog toe niet bewezen dat hij op 5 Maart 1952 niet te Brugge, Gulden Vlieslaan n° 9 en meer bepaald reeds te Ganshoren werkelijk woonachtig was, noch dat hij op dezelfde datum het «voornemen had om aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen» (artikel 103 B. W.). In dat verband menen wij dan ook de beschouwingen, door appellante in haar besluiten vóór het Hof tot uiting gebracht te mogen overnemen, des te meer dat het niet uitgesloten blijkt, dat geïntimeerde zich gehaast heeft de overbrenging van zijn wettelijke woonplaats te bewerkstelligen, toen hij einde Februari 1952 noodzakelijk heeft moeten vernemen (zie briefwisseling Lonneville- C.), dat zijn echtgenote op het punt stond een nieuwe eis tot scheiding van tafel en bed vóór de Rechtbank te Brugge in te stellen en het treffen der bewarende maatregelen, waarover het thans gaat, aldaar te vorderen.

De eerste rechter heeft trouwens zijn territoriale bevoegdheid klaarblijkend bepaald in verband met de toestand van 21 Maart 1952, datum der dagvaarding, en niet in verband met de toestand op 5 Maart 1952, de enige welke hij had moeten in acht nemen; de afwijzing van zijn bevoegdheid «ratione loci», zoals hij deze heeft gemeend te moeten motiveren, is dus in elk geval niet te rechtvaardigen.

Wij besluiten tot de bevoegdheid «ratione loci» van de eerste rechter en het te niet doen van zijn beslissing door het Hof, dat derhalve het geschil bij toepassing van artikel 473 van het W. B. Rv. tot zich zal dienen te trekken en over de grond van de zaak uitspraak zal dienen te doen.

B. *Ten gronde :*

Het wil ons voorkomen dat artikel 270 van het B. W., in verband gebracht met artikel 869 van het W. B. Rv., voor een uitbreidende interpretatie vatbaar is en de gehuwde vrouw, aanlegster in scheiding van tafel en bed, het treffen van een bewarende maatregel zoals het onderhavig verzet gedurende de rechtspleging wel kan vorderen, doch onder het toezicht der Hoven en Rechtbanken, die enkel in feite dienen na te gaan of een dergelijke maatregel noodzakelijk of nuttig voorkomt en derhalve gerechtvaardigd is. (Zie : Piérard, B. I, n° 449, blz. 828-829, en de rechtsleer en rechtspraak aangestipt onder noot (1), blz. 928.)

Bij zijn arrest dd. 7 Januari 1860 (Pas. 1860, I, 38, en B. J. 1860, kol. 210), heeft het Hof van Verbreking trouwens het beginsel gehuldigd, dat de vrouw, gehuwd onder het huwelijksvermogenstelsel van de wettelijke gemeenschap, zoals «in casu», niet als schuldeiseres, maar wel als mede-eigenaarster «in habitu» van haar aandeel in de gemeenschap optreedt en als dusdanig ertoe gerechtigd is verzet te doen in handen van de personen, welke zij als haar eigen schuldenaren beschouwt zonder haar toevlucht te

moeten nemen tot de pleegvormen van het beslag onder derden. (Zie: Piérard, B. I, n° 449, blz. 831 in fine.)

Feitelijk had appellante zich dus kunnen vergenoegen met het betekenen van haar verzet aan de verscheidene houders of schuldenaren van gelden of waarden, toekomende aan de gemeenschap en lag het op de weg van de geïntimeerde zelf gebeurlijk een vordering vóór de rechter in kortgeding in te stellen ten einde dit verzet te doen opheffen, waar hij zou gemeend hebben te kunnen doen uitschijnen dat dit verzet een zuivere feitelijkheid was. Indien appellante echter de rechterlijke weg gekozen heeft om dit verzet door de bevoegde rechter te doen bevelen, dan is het omdat zij klaarblijkend daartoe genoopt werd door de houding van notaris C., belast met de vereffening van de nalatenschap Vandekerckhove, daar deze ministeriële officier met het hem bij deurwaarders-exploot betekende verzet klaarblijkend geen rekening hield, noch gehouden heeft.

Appellante heeft dus naar ons oordeel, zelfs nu dat zekere houders van baten dezer nalatenschap deze baten nog in handen schijnen te hebben, een onbetwistbaar belang bij het treffen van de maatregel die zij in Maart 1952 vóór de rechter in kortgeding gevorderd heeft.

Wij besluiten dienvolgens tot de gegrondheid van de oorspronkelijke eis.

II. Tweede zaak :

Bij deurwaardersexploot heeft appellante notaris C., te E., belast met de vereffening van de nalatenschap, Vandekerckhove, vóór het Hof doen dagvaarden ten einde te horen verklaren dat het te wijzen arrest tegenover hem zal werken.

Deze dagvaarding tot tussenkomst heeft dus een zuiver bewarend karakter en strekt er alleen toe de rechten van appellante te doen erkennen door een persoon, waar gebleken is dat hij geen rekening houdt met het hem vroeger door appellante betekende verzet.

Gelet op de thans heersende mening in de rechtsleer en de rechtspraak (zie : R. P. D. B., V° Intervention en matière civile, n°s 146, 148, 150), is deze eis ontvankelijk en gegrond.

Arrest

Gezien de stukken;

I. Nopens de bevoegdheid « *ratione loci* » :

Overwegende dat de huidige procedure een incident is van de procedure tot scheiding van tafel en bed, en dienvolgens, wat de bevoegdheid « *ratione loci* » betreft, het lot moet volgen van deze hoofdprocedure;

Overwegende dat de territoriale bevoegdheid van de Rechtbank inzake scheiding van tafel en bed bepaald wordt door de echtelijke woonplaats op de datum waarop de eis wordt ingesteld, d.w.z. op de datum van overhandiging van het verzoekschrift aan de Voorzitter der Rechtbank (artikelen 234 en 236 B. W., 875 Rv.);

Overwegende dat men zich dienvolgens in casu op 5 Maart 1952 plaatsen moet om in de zaak van scheiding van tafel en bed en gevolglijk in de onderhavige zaak de bevoegdheid *ratione loci* te bepalen;

Overwegende dat geïntimeerde, verweerder in de procedure tot scheiding van tafel en bed, op 4 Maart 1952 bij het gemeentebestuur te Brugge zijn ver-

andering van woonplaats naar Ganshoren, Keizer Karellaan 283, heeft verzocht, en er de stukken, bestemd o.m. voor het gemeentebestuur te Ganshoren, heeft ondertekend; dat echter het gemeentebestuur te Brugge eerst op 8 Maart 1952 de stukken, bestemd voor het gemeentebestuur te Ganshoren, aan dit laatste heeft gestuurd;

Overwegende dat de verandering van domicilie bekomen wordt door een werkelijk verblijf in een andere plaats, gepaard met het voornemen in deze plaats zijn hoofdverblijf te vestigen; dat dit voornemen luidens artikel 104 B. W. bewezen wordt door een formele verklaring, zowel bij het gemeentebestuur van de plaats die men verlaat als bij het gemeentebestuur van de plaats waar men zich wil vestigen;

Overwegende dat de bewuste verklaring door geïntimeerde bij het gemeentebestuur te Ganshoren op 5 Maart 1952 nog niet gedaan was, wijl de desbetreffende stukken eerst op 8 Maart naar Ganshoren werden gestuurd! dat derhalve de eis tot scheiding van tafel en bed, ingesteld op 5 Maart 1952, vóór een bevoegde rechter werd gebracht, wat de bevoegdheid van dezelfde rechter in de huidige incidentele procedure noodzakelijk medebrengt;

Overwegende bovendien dat geïntimeerde enkele dagen op voorhand verwittigd is van de bedoeling van zijn echtgenote de procedure van scheiding van tafel en bed in te stellen; dat zijn haastige verandering van woonplaats blijkbaar een middel geweest is om deze procedure tegen te werken; dat deze verandering van woonplaats dienvolgens vermoed moet worden minstens in den beginne geveinsd geweest te zijn, waaruit volgt dat zij in de huidige zaak op de territoriale bevoegdheid zonder uitwerksl. is (Bon-temps, artikel 39, § 15; Pand. belge, V°, Domicile, n° 208 en V° Comp. div. terr., n° 73);

II. Ten gronde :

Overwegende dat de gevorderde maatregel gerechtvaardigd voorkomt, maar de geldigheidsduur ervan dient te worden beperkt tot de duur van de ingestelde procedure tot scheiding van tafel en bed;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Wijzend bij verstek bij nalatigheid om te concluderen tegen S, en bij verstek bij niet-verschijning tegen notaris C.;

Gehoord de heer Matthijs, advocaat-generaal, in zijn eensluidend advies;

Ontvangt het hoger beroep;

Zegt dat de eerste rechter bevoegd was om over de zaak te oordelen en, wijzend bij evocatie;

Zegt dat niet mag overgegaan worden tot de uitkering van het aandeel, dat aan de tussen partijen bestaande gemeenschap van goederen toekomt in de nalatenschap van wijlen Alfons Vandekerckhove, overleden 13 Januari 1953;

Beveelt dienvolgens dat de houders van baten dier nalatenschap zich van het aandeel niet mogen ontdoen;

Verklaart huidige maatregel geldend voor de duur van de tussen partijen hangende procedure tot scheiding van tafel en bed en uiterlijk tot 15 Juli 1954;

Machtigt appellante om dit arrest te doen betekenen aan om het even welke houder van activa en penningen uit gezegde nalatenschap;

Verklaart het arrest gemeen aan en bindend voor de in tussenkomst geroepen partij notaris C.;

Voor zoveel nodig beveelt de onmiddellijke tenuitvoerlegging van dit arrest;

Compenseert de kosten van beide aanleggen;

Verstaat dat de kosten van de oproeping in tussenkomst ten laste blijven van appellante.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1 Juli 1952

Voorzitter: M. Meulemans

Rechters: M.M. Helleputte en Deviaene

1. Verjaring. — Door en tegen wie kan beroep gedaan worden op de in art. 2265 B.W. bepaalde verjaring?
2. Vordering tot nietigverklaring van overeenkomsten. — Art. 1304 B.W. slaat uitsluitend op betrekkelijke nietigheden.
3. Verkoop van een onroerend goed, dat tot een nalatenschap behoort. — Behoeft niet steeds bij veiling te geschieden. — Vereisten voor de toepasselijkheid van art. 1686, lid 1 B.W. — Gevolgen van onware vermelding in koopakte. — Geen ontbinding van een koopovereenkomst, die een erfrechtelijke verdeling oplevert.
4. Notaris. — Aansprakelijkheid krachtens art. 1384, lid 3, B.W. voor fouten van zijn klerk.

1. *Op de in artikel 2265 B.W. bepaalde verjaring kan slechts een beroep worden gedaan door hem, die buiten zijn weten het goed verkregen heeft van iemand, die er niet eigenaar van was tegen de werkelijke eigenaar, die het goed opvoert.*
2. *Artikel 1304 B. W. slaat alleen op de betrekkelijke nietigheden en niet op de volstrekte en derhalve alleen op die wegens wilsgebreken of handelingsonbekwaamheid. Dit blijkt trouwens uit de bewoordingen zelf van het artikel, dat het uitgangspunt van de vordering tot nietigverklaring bepaalt, gelet op de wilsgebreken of de onbekwaamheid, waarop zij steunt.*

Wanneer een gevolmachtigde buiten de grenzen van zijn volmacht gehandeld heeft, is er geen sprake van een wilsgebrek of van de onbekwaamheid van de lastgever, doch van afwezigheid van diens toestemming, zodat er geen overeenkomst is tot stand gekomen.

3. *De verkoop van een onroerend goed, behorend tot een nalatenschap, behoeft niet steeds bij veiling te geschieden; dit blijkt o.a. uit de tekst van de artikelen 819, lid 1, B.W. en 985 Rv., krachtens dewelke meerderjarige en aanwezige of behoorlijk vertegenwoordigde erfgenamen de verdeling kunnen regelen in de vorm en bij zodanige akte als zij oorbaar achten.*

Artikel 1686, lid 1, B.W. veronderstelt niet alleen de gemeenschappelijke eigendom van een niet behoorlijk of slechts met verlies deelbaar goed, doch tevens dat partijen geen accoord bereiken.

Vermelding in strijd met de waarheid in koopakte, dat de verkopers erkennen vóór het verlijden van de akte de koopprijs van de kopers te hebben ontvangen. Het aldus gepleegde bedrog kan geen aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding, omdat het de bepaling en hoegrootheid van de koopprijs niet heeft beïnvloed. Overigens betreft bedoelde valse verklaring niet het «negotium» als dusdanig, doch zijn uitvoering, nl. de betaling.

De niet-uitvoering door de kopers van hun contractuele verbintenissen kan in het onderhavige ge-

val geen aanleiding geven tot ontbinding van de koopovereenkomst op grond van de artikelen 1184, 1654 en 1655 B. W., omdat deze verkoop een erfrechtelijke verdeling oplevert.

4. *Een notaris staat niet in voor de echtheid van de door de partijen voor hem afgelegde verklaringen. Krachtens artikel 1384, lid 3, B.W., is hij echter aansprakelijk voor de fouten van zijn klerk (ondergeschikte) in de werkzaamheden, waartoe hij hem gebruikt heeft.*

Vandepitte t/ Broeckaert, Camerlinck en cs.
Vandepitte.e.

I. De feiten:

Overwegende dat bij akte de dato 25 Augustus 1919, verleden voor Meester De Neckere Camille, notaris in verblijf te Moorslede, aanlegger, zijn ouders — zijnde de gemeenschap Vandepitte Désiré Gustaaf-Vanhonsebrouck — en zijn zom, Vanhonsbroeck Hypoliet — respectievelijk ten belope van 5/10, 3/10 en 2/10 een eigendom te Kortenberg aankochten, bestaande uit een woonhuis met toebehoren: bierbrouwerij, stallingen, plaats en hof, en met de bedrijfsuitrusting, kadastraal bekend sectie B n^{rs} 192/a, 192/f, 192/g, groot 12 aren 80 centiares;

Overwegende dat blijkens akte de dato 3 Maart 1925, verleden voor Meester Vandermeersch Emiel, notaris in verblijf te Oudenaarde, derde verweerder eigenaar werd van het onverdeeld aandeel van Vanhonsbrouck Hypoliet in voormelde eigendom;

Overwegende dat Vandepitte Désiré Gustaaf op 31 Maart 1924 overleed zonder een testament te hebben gemaakt, als erfgenamen nalatende zijn zeven kinderen, zijnde aanlegger en de derde, vierde, vijfde, zevende, achtste en negende verweerders;

Overwegende dienvolgens dat gemelde eigendom toebehoorde: 1) aan aanlegger als eigenaar voor 140/270e delen; 2) aan derde verweerder als eigenaar voor 56/280e delen; 3) aan de weduwe Vandepitte Désiré Gustaaf voor 42/280e delen in volle eigendom en voor 21/280e delen in vruchtgebruik; 4) aan aanlegger en ieder der voormelde verweerders als erfgenamen voor de 3/280e delen in volle eigendom en voor 3/280e delen in blote eigendom;

Overwegende dat op 1 Juni 1931 voor Meester de Creff Alfred, notaris, in verblijf te Kortenberg, een akte van volmacht in brevet werd verleden; dat in gemelde akte de weduwe Vandepitte Désiré Gustaaf, zijnde Vanhonsbrouck Emerence, aanlegger, alsmede derde en vierde verweerders in hoedanigheid van volmachtgevers optraden; dat in dezelfde akte de naam van de gevolmachtigde in blanco werd gelaten; dat niet betwist wordt dat de volmacht betrekking had op de vereffening-verdeling der gemeenschap Vandepitte-Vanhonsbrouck en der nalatenschap Vandepitte Désiré Gustaaf, terwijl echter wel betwist wordt of ze tevens de persoonlijke rechten van aanlegger in het goed te Kortenberg betrof;

Overwegende dat bij vier akten de dato 23 September 1931, verleden voor tweede verweerder, de onroerende goederen, uitsluitend behorend tot de gemeenschap Vandepitte-Vanhonsbrouck en tot de nalatenschap Vandepitte Désiré Gustaaf, werden verkocht, namelijk drie woonhuizen met hun toebehoren, gelegen te Oostnieuwkerke, respectievelijk aan de vijfde, achtste en negende verweerders, en een perceel tuin, gelegen te Staden, aan een zekere Sintubin Camiel;

Overwegende dat met het oog op deze verkopen tweede verweerder de volmacht de dato 1 Juni 1931

op naam van zijn klerk, eerste verweerder, liet stellen;

Overwegende dat bij akte de dato 24 Juni 1932, eveneens verleden voor tweede verweerder, het goed te Kortenberg tegen de prijs van 130.004 frank werd verkocht aan de erin wonende derde en vierde verweerdere;

Dat bij deze akte eerste verweerder eveneens optrad als gevolmachtigde voor aanlegger en voor Vanhonsbrouck Emerence krachtens dezelfde akte van volmacht de dato 1 Juni 1931;

II. Voorwerp der vordering :

Overwegende derhalve dat de vordering ertoe strekt: 1) ten opzichte van de derde tot en met de negende verweerder, zijnde partij Van Lint, de verkoopakte de dato 24 Juni 1932 nietig en van onwaarde te horen verklaren of de erin bevatte overeenkomst minstens ontbonden te horen verklaren met in ieder geval hoofdelijke veroordeling van voormelde verweerdere tot betaling ener som van 200.000 frank als schadevergoeding; 2) althans ten opzichte van dezelfde verweerdere vorenbedoelde verkoop nietig en van geen waarde te horen verklaren in zover hij de persoonlijke rechten van aanlegger in bedoelde eigendom betreft met hoofdelijke veroordeling dezer verweerdere tot betaling ener som van 200.000 frank als schadevergoeding; 3) althans de eerste en tweede verweerdere hoofdelijk te horen veroordelen tot betaling aan aanlegger van een som van 1.000.000 frank als schadevergoeding; 4) althans een deskundige te benoemen met als opdracht de huidige waarde van het in geschil zijnde goed te schatten;

III. Wat de ontvankelijkheid betreft :

Overwegende dat de vordering regelmatig op het kantoor der Hypotheken te Leuven werd ingeschreven op 12 October 1951 overeenkomstig artikel 3 der wet van 16 December 1851, gewijzigd bij artikel 2 der wet van 10 October 1913;

Overwegende dat partij Van Lint in haar besluiten uitdrukkelijk de verjaring van de vordering inroept en aldus impliciet haar ontvankelijkheid betwist;

Overwegende inderdaad dat de derde en vierde verweerdere met beroep op artikel 2265 van het Burgerlijk Wetboek aanvoeren dat er meer dan tien jaar verlopen zijn sedert zij te goeder trouw en bij rechtmatige titel het in geschil zijnde goed hebben verworven; dat in deze periode, namelijk van 1929 tot op heden, aanlegger steeds gewoond heeft te Erps-Kwerps, zijnde in het rechtsgebied van het Hof van Beroep, binnen welk gebied het goed gelegen is; dat ze derhalve het eigendomsrecht op het goed door tienjarige usucapio hebben verworven;

Overwegende nochtans dat de exceptie, door het ingeroepen artikel voorzien, slechts kan worden aangewend door diegene, die buiten zijn weten het goed verworven heeft van een persoon, die er geen eigenaar van was, tegen de werkelijke eigenaar, die het goed opvordert (cfr. de woorden « werkelijke eigenaar » in de artikelen 2265 en 2266 van het Burgerlijk Wetboek; Rép. Patr., T. X, V° Prescription en matière civile, n° 1290 en 1293; Planiol et Ripert, T. III, n° 700; Colin et Capitant, T. I, n° 1117);

Overwegende dat de werkelijke toestand aan deze voorwaarden niet beantwoordt; dat de excipiendi immers blijkens het instrumentum van de verkoopovereenkomst, zijnde de notariële akte de dato 24 Juni 1924, hun recht houden van de werkelijke eigenaars,

waaronder aanlegger, deze laatste vertegenwoordigd door eerste verweerder, gemachtigd;

Overwegende dienvolgens dat het middel, steunend op artikel 2265 van het Burgerlijk Wetboek, dient te worden verworpen;

Overwegende verder dat de derde en vierde verweerdere de bevrijdende verjaring, voorzien bij artikel 1304 van het Burgerlijk Wetboek, inroepen;

Overwegende nochtans dat het toepassingsgebied van gemeld artikel zich slechts uitstrekt tot de betrekkelijke nietigheden met uitsluiting van de absolute nietigheden en derhalve enkel op de wilsgebreken en de juridische onbekwaamheid betrekking heeft; dat dit trouwens reeds blijkt uit de termen zelf van het artikel, dat het uitgangspunt van de verjaring der vordering tot nietigverklaring bepaalt, gelet op hetzij de wilsgebreken, hetzij de onbekwaamheid, waarop zij steunt (cfr. Rép. Prat., T. II, V° Contrat et convention en général, n° 428 en 436);

Overwegende dat de vordering tot nietigverklaring ter zake niet steunt op een wilsgebrek van aanlegger of op zijn juridische onbekwaamheid, doch op het feit dat eerste verweerder, zijn gemachtigde, de perken van zijn volmacht is te buiten gegaan, zodat aanlegger volstrekt niet heeft toegestemd in de in geschil zijnde verkoop;

Overwegende dat de volkomen afwezigheid van toestemming het bestaan zelf van een overeenkomst aantast en niet enkel haar geldigheid, zodat zij de overeenkomst ongedaan of onbestaande maakt of althans een reden van absolute nietigheid vormt (cfr. Aubry et Rau: T. IV, par. 343, 1°; Baudry-Lacantinerie, T. XII, n° 26; Laurent, T. XV, n° 450; Rép. Prat., T. III, V° Contrat et Convention en général, n° 425; contra: Planiol et Ripert, T. VI, n° 290; De Page, T. I, n° 96, 2° en T. II, n° 804, C, 1°);

Overwegende derhalve dat ook dit middel dient te worden verworpen en de vordering principieel ontvankelijk verklaard;

IV. Wat de grond van de zaak betreft :

A. Aangaande de nietigheid van de verkoopakte :

1° steunend op het feit dat de verkoop niet « bij opbod » geschiedde :

Overwegende dat vaststaat dat bij de akte van 1 Juni 1931 aan de later aan te wijzen gemachtigde — in casu eerste verweerder — door aanlegger volmacht werd gegeven om hem te vertegenwoordigen bij en te laten overgaan tot de vereffening-verdeling van de gemeenschap Vandepitte Désiré Gustaaf Vanhonsbrouck en van de nalatenschap van eerstgenoemde;

Overwegende nochtans dat aanlegger zich beroept op de woorden « met de vereiste pleegvormen », ingelast in de zinsnede dezer akte, welke betrekking heeft op de verkoop van de tot de onverdeelde boedels behorende goederen, om te beweren dat eerste verweerder luidens het voorschrift van artikel 1686, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek verplicht was de onroerende goederen te verkopen bij opbod, hetgeen blijkens de tekst van de aangevallen verkoopakte niet geschiedde;

Overwegende echter dat aanlegger om de noodzakelijkheid van een verkoop bij opbod te staven ten onrechte voorhoudt dat de verkoop van een onroerend goed, voorwerp van een nalatenschap, steeds een veiling veronderstelt;

Dat immers het tegenovergestelde reeds blijkt uit de tekst van artikel 819, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 985 van het Wetboek van

Burgerlijke Rechtsvordering, krachtens dewelke meerderjarige en aanwezige of behoorlijk vertegenwoordigde erfgenamen — zoals ter zake — de verdeling kunnen regelen in de vorm en bij zodanige akte als zij het gepast oordelen (De Page, T. IX, n° 1016 en 1017);

Overwegende dat de in geschil zijnde akte, zowel in als buiten haar verband met de vier akten van 23 September 1931 beschouwd, op dergelijke minnelijke verdeling wijst;

Overwegende dat het niet van een zeker belang is ontbloeit vast te stellen dat de verkopen, waarop de vier laatstgenoemde akten betrekking hebben, evenmin bij opbod geschieden; dat aanlegger ze nochtans onaangetast laat ondanks het feit, dat zij eveneens hem toebehorende onverdeelde erfrechten betroffen en dat zij plaats vonden krachtens dezelfde volmacht;

Overwegende ten slotte dat het ingeroepen artikel 1636, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek ter zake geen toepassing vindt, omdat het niet alleen veronderstelt het gemeen bezit van een niet behoorlijk of niet zonder verlies verdeelbaar goed, doch tevens dat partijen geen accoord bereiken (cfr. De Page, T. IV, n° 366); dat deze laatste voorwaarde blijkbaar ontbrak ten tijde der verdeling;

2° Steunend op de verklaring van de akte betreffende de betaling van de verkoopprijs :

Overwegende dat de betwiste akte vermeldt dat de verkopers erkennen de prijs vóór het verkrijgen van de akte van de kopers, aan wie zij volledige kwitantie en ontheffing verlenen, te hebben ontvangen;

Overwegende dat niet wordt betwist dat aanlegger tot op heden het hun toekomend gedeelte van de verkoopprijs nog niet heeft ontvangen;

Overwegende dat aanlegger echter ten onrechte uit het feit, dat het instrumentum van de verkoop een valse verklaring bevat, afleidt dat het negotium zelf is aangetast door een radicale nietigheid onder vorm van een bedrog « causum dans contractui », om reden dat precies deze bewuste valse verklaring van de kopers de verschijning van de gemachtigde van aanlegger in de akte zou hebben gemotiveerd;

Overwegende dat er terloops dient te worden opgemerkt dat, zo de gevolgtrekking van aanlegger moest worden aangenomen — quod non — zijn vordering, steunend op dit artikel, stuiten zou op de exceptie van verjaring, door de derde en vierde verweerders aan de hand van artikel 1304 van het Burgerlijk Wetboek opgeworpen, en derhalve niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard (cfr. supra rubriek III, betreffende de ontvankelijkheid);

Overwegende echter dat het ter zake gepleegde bedrog zelfs niet als een « dolus incidens in contractu » kan worden aangemerkt en derhalve als bedrog zelfs geen aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding, omdat het de bepaling en hoegrootheid van de prijs niet heeft beïnvloed; dat tevens dient te worden opgemerkt dat het, afgezien van zijn aard, niet kan worden ingeroepen omdat aanlegger door tussenkomst van zijn gemachtigde, de onechtheid van de geïncrimineerde verklaring gemakkelijk kon achterhalen en de gevolgen ervan kon voorkomen (cfr. desbetreffende De Page, T. I, n° 51 en noot 5 en n° 54; T. IV, n° 51);

Overwegende dat met verweerders, partij Van Lint, dient te worden gezegd dat bedoelde valse verklaring niet het negotium als dusdanig betreft, doch wel zijn uitvoering, namelijk de betaling;

Overwegende nochtans dat de niet-uitvoering door

de kopers van hun contractuele verbintenissen ter zake bij gebreke van een uitdrukkelijk ontbindend beding, geen aanleiding geven kan tot de ontbinding van de verkoop op voet van de artikelen 1184, 1654 en 1655 van het Burgerlijk Wetboek, omdat deze verkoop evenals die van 23 September 1931 een erfrechtelijke verdeling uitmaakt (cfr. De Page, T. II, n° 381, 2°);

3° Steunend op de overschrijding van de perken van de volmacht :

Overwegende dat aanlegger ten onrechte beweert dat de aan eerste verweerder gegeven volmacht zich niet uitstrekte tot het verrichten van beschikkingsdaden omtrent zijn persoonlijke eigendomsrechten op het verkochte goed;

Overwegende inderdaad dat in de eerste alinea van het corpus der volmacht niet alleen aan eerste verweerder op uitdrukkelijke wijze het recht wordt verleend om de volmachtgevers, waaronder aanlegger, te vertegenwoordigen bij de vereffening-verdeling van de hoger besproken gemeenschap en nalatenschap, doch tevens weer uitdrukkelijk hetzelfde recht ten aanzien van alle opgevallen of nog open te vallen nalatenschappen, alsook ten aanzien van alle onverdeelde boedels;

Overwegende dat de plaats, welke deze laatste woorden in de tekst bekleden, te weten « in fine » van een gespecificeerde opsomming, erop wijst dat de volmachtgevers ermede andere onverdeelde boedels dan diegene, welke uit huwelijksgemeenschappen of nalatenschappen ontspruiten, op het oog hadden;

Overwegende tevens dat een verder doorgedreven logische ontleding van de tekst erop wijst dat de volmachtgevers niet alleen naar hun oorzaak beperkte doch tevens bestaande onverdeelde boedels hebben beoogd, vermits ze desbetreffend geen gewag hebben gemaakt van opgevallen of nog open te vallen onverdeelde boedels, zoals zij het wel gedaan hebben voor de nalatenschappen;

Dat derhalve het besluit dient te worden getrokken dat bedoelde woorden de enige onverdeelde boedel betreffen, die — buiten de nalatenschap Vandepitte Désiré om — tussen sommige partijen bestond, namelijk krachtens mede-eigendom;

Dat in geen geval kan worden betwist, dat de mede-eigendom een vorm van onverdeeltheid uitmaakt (cfr. bepaling van de mede-eigendom in artikel 577bis, par. 1, van het Burgerlijk Wetboek, zijnde de wet van 8 Juli 1924, cfr. eveneens De Page, T. V, n° 1143);

Overwegende dat de volgende leden van het « corpus » der besproken volmacht, welke de rechtshandelingen, die de gevolmachtigde gerechtigd is te verrichten, vermelden, dan ook noodzakelijk betrekking hebben op gans het besproken eerste lid;

Dat de vordering dienvolgens in haar punten 1° en 2°, zoals geschetst onder rubriek II, ongegrond voorkomt;

B. Aangaande de verantwoordelijkheid van de eerste en tweede verweerders :

1° Het element « Fout » :

Overwegende dat uit de hierboven uiteengezette redenen ten genoegen van recht blijkt, dat de aan eerste verweerder verstrekte volmacht hem toeliet de verkoop zonder opbod te laten doorgaan en de persoonlijke eigendomsrechten van aanlegger in het goed te verkopen;

Dat aanlegger hem derhalve ten onrechte te dien

aanzien een foutieve uitvoering van de volmacht verwijt;

Overwegende echter dat er wel foutieve uitvoering voorhanden is, zoals aanlegger het beweert, daar waar eerste verweerder de echtheid van de verklaring van derde en vierde verweerders nopens de betaling van de prijs niet heeft nagegaan; te meer daar, zoals hierboven vermeld, het te dien aanzien gepleegde bedrog gemakkelijk kon worden ontdekt;

Overwegende dat deze nalatigheid van eerste verweerder gepaard gaat met een klaarblijkelijke onvoorzichtigheid daar, waar hij — eenvoudig berustend bij voormelde verklaring — volledige kwijting en onthefing in de akte heeft verleend;

Dat deze dubbele fout nog in een schriller daglicht komt te staan bij de vaststelling dat de kopers, zijnde derde en vierde verweerders, in de akte verschenen zijn bij sterkmaker;

Overwegende dat de eerste verweerder zich achteraf evenmin bekommerd heeft om de betaling ondanks het feit, dat de volmacht hem het recht verleende « alle vonnissen te bekomen en uit te voeren »;

Overwegende dat ten slotte als fout ten laste van eerste verweerder dient te worden aangerekend het niet-betwiste feit, dat hij nagelaten heeft aanlegger in te lichten over de uitvoering van zijn volmacht en met hem af te rekenen;

Overwegende dat aanlegger ten onrechte aan tweede verweerder persoonlijke fouten verwijt;

Dat aan deze laatste immers niet ten laste kan worden gelegd de aandacht van eerste verweerder niet voldoende te hebben gevestigd op de perken van de volmacht, vermits deze grenzen niet werden overschreden;

dat er verder dient op te worden gewezen, dat hij niet kan instaan voor de echtheid van de verklaringen door de partijen in de akte vóór hem afgelegd (Rép. Prat., T. VIII, V° Notaire, n° 2064);

dat er ten slotte dient op gewezen te worden dat het onderzoek naar de betaling van de prijs tot de ambtsverrichtingen van eerste verweerder behoorde, zoals hierboven opgemerkt;

Overwegende dat ter deze de verantwoordelijkheid van tweede verweerder berust op artikel 1384, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende immers dat de tweede verweerder in de hem in blanco overgemaakte akte van volmacht eerste verweerder, zijn klerk, heeft aangewezen om de volmachtgevers te vertegenwoordigen in de ontworpen akte;

Dat dienvolgens enerzijds de eerste verweerder de werkelijke gemachtigde is van de volmachtgevers, deze laatste geldig heeft vertegenwoordigd en tegenover hen aansprakelijk is voor de fouten in de uitvoering van de last bedreven; dat tweede verweerder anderzijds, vermits de fouten bedreven werden door zijn ondergeschikte in de werkzaamheden waartoe hij hem gebruikt heeft, hoofdelijk burgerlijk verantwoordelijk is wegens zijn slechte keuze (cfr. Rép. Prat., T. VIII, V° Notaire, n° 358; Planiol et Ripert, T. XI, n° 1432, 1443 en 1470; De Page, T. II, ^{ss} 987 en 1032B);

Dat tweede verweerder trouwens uitdrukkelijk heeft verklaard eerste verweerder te dekken;

2° Het element « schade » :

Overwegende dat aanlegger de door hem geleden schade vereenzelvigt met de waarde van zijn persoonlijke eigendomsrechten in het bedoelde verkochte goed en deze waarde raamt op 1.000.000 frank;

Overwegende dat afgezien van het feit dat deze raming zou dienen onderworpen te worden aan een deskundig onderzoek — er dient op gewezen te worden dat aanlegger de schade, zoals hij ze voorstelt; niet heeft geleden, vermits de volmacht de verkoop van zijn persoonlijk aandeel in het goed toeliet;

Overwegende dat de fouten van eerste verweerder tot gevolg hebben gehad, dat aanlegger het hem toekomend aandeel in de verkoopprijs niet op de datum van het verlijden van de akte heeft ontvangen;

Overwegende dat de overgelegde briefwisseling, tussen partijen gevoerd, erop wijst dat aanlegger herhaaldelijk zijn bedoeling heeft te kennen gegeven om van zijn erfrechten afstand te doen; dat hij ze trouwens niet opvoert;

Dat dienvolgens het hem toekomend aandeel in de verkoopprijs dient te worden gelijkgesteld naar verhouding van zijn persoonlijk aandeel in het goed met de helft van de verkoopprijs, zijnde 130.00 frank : 2 of 65.002 frank;

Overwegende dat de reeds vermelde briefwisseling aantoonst dat aanlegger sedert begin December 1938 op de hoogte was of kon zijn van deze verkoop; dat hij desondanks de uitvoering van de verbintenis van de kopers niet heeft vervolgd en het thans nog niet doet; dat in dit verband moet worden opgemerkt dat deze laatsten, wier vermogen om te betalen niet wordt betwist, bij pleidooi hebben verklaard zich nimmer aan hun verbintenis te hebben willen onttrekken en bereid te zijn ze op eerste vordering te vervullen;

Overwegende derhalve dat de door aanlegger geleden schade niet kan worden vereenzelvigd met het hierboven genoemde bedrag, doch gelijkstaat met het derven van de winst, die dit bedrag hem tussen 24 Juni 1933 en December 1938 zou hebben opgeleverd;

Dat de schade aldus ex aequo et bono dient te worden geraamd op de opbrengst van voormeld bedrag gedurende een periode van zes jaar en vijf maanden tegen een rentevoet van 4,5 %, zijnde 18.768 frank;

3° Het element « oorzakelijk verband » :

Overwegende dat het oorzakelijk verband tussen fout en schade voldoende blijkt uit de hierboven aangehaalde argumenten;

C. Aangaande het verzoek om aanstelling van een deskundige :

Overwegende dat de deskundige schatting van de waarde van het goed overbodig is, aangezien de schade niet kan steunen op dit criterium;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Rechtsprekend in eerste aanleg en uitspraak doende op tegenspraak;

Alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzende;

Verklaart de vordering ontvankelijk;

Verklaart echter de vordering tot gehele of gedeeltelijke nietigverklaring of tot ontbinding en de ermee gepaard gaande vordering tot schadevergoeding, tegen partij Van Lint gericht, ongegrond en wijst aanlegger er dienvolgens van af;

Verklaart de vordering tot schadevergoeding, tegen partij Van der Veken gericht, gegrond ten belope van het hierboven bepaalde bedrag van 18.768 frank;

Veroordeelt dienvolgens eerste en tweede verweerders hoofdelijk om te betalen aan aanlegger als schade-

vergoeding de som van 18.768 frank, verhoogd met de gerechtelijke intresten;

Verwijst partijen Cappuyns en Van der Veken ieder in de helft van de gedingskosten;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, spijs alle voorziening en zonder borgstelling;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

16 December 1953.

Alleensprekend rechter : M. Frère.

Strafvordering. — Intrekking van klacht door beledigde partij.

Buiten de gevallen van overspel en onderhoud van bijzit heeft de intrekking harer klacht door de beledigde partij geen gevolg, indien zij geschied is na het verrichten van een daad van vervolging.

O. M. t/ Nijs.

Verdacht van te Niel-As de 18e September 1953 :

A. Zonder toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbende gejaagd te hebben op een anders goed, waarvan het jachtrecht toebehoort aan Zwakhoven Lodewijk, die tegen de overtreder klacht heeft ingediend;

B. Het door hem gebruikte wapen niet terstond te hebben overhandigd aan de agent, die proces-verbaal opmaakte;

Gehoord in openbare zitting de voordracht der zaak, de aflezing van het proces-verbaal, de verklaring van de getuigen;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn vordering;

Gehoord verdachte in zijn verdedigingsmiddelen;

Betreffende het feit A :

Aangezien op 18 September 1953 Zwakhoven Lodewijk regelmatig klacht heeft ingediend tegen Nijs Joseph om zonder zijn toelating gejaagd te hebben op zijn jachtgrond;

Aangezien hij tevens het bewijs heeft voorgelegd de eigenaar van het jachtrecht te zijn;

Aangezien, ingaande op deze klacht, de heer Procureur des Konings een dagvaarding heeft opgemaakt en aan verdachte Nijs Joseph op 30 November 1953 heeft laten betekenen;

Aangezien Zwakhoven Lodewijk bij een niet gedateerd schrijven, aangetekend verzonden op 3 December 1953 en gekorttekend door de heer Procureur des Konings op 5 December 1953, en zeker na de dagvaarding opgesteld, zijn klacht heeft ingetrokken;

Aangezien dit geen gevolg heeft op de thans hangende vervolgingen;

Aangezien inderdaad buiten zaken van overspel en onderhoud van bijzit de afstand van de klacht door de beledigde partij van alle uitwerking beroofd is, indien zij gedaan wordt nadat, zoals in casu, een daad van vervolging verricht is (Jules Simon, Strafvordering, I, n° 328; Les Nouvelles, La Chasse, n° 494; Brans, Précis de Proc. Pén., T. I, 73);

Aangezien het intrekken van de klacht niet regelmatig geschied is en dus nietig is (Brans, op. cit., n° 73);

Aangezien het feit bewezen is en overigens niet ontkend;

Betreffende het feit B :

Aangezien het feit geen klachtdelict is en zonder meer rechtstreeks mocht vervolgd worden;

Aangezien het feit daarenboven bewezen is;

Aannemende verzachtende omstandigheden, spruitende uit de afwezigheid van veroordelingen wegens jachtdelicten;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

24 December 1953.

Voorzitter : M. Rayée.

Referendaris : M. W. Degrave.

Advocaten : Mrs De Puydt, Beuselinck en Porta.

Hypotheek. — Faillissement van de hypothecaire schuldenaar. — Vordering van curatoren tot nietigverklaring van hypothecaire inschrijving krachtens art. 447 Faillissementswet. — Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Vereisten voor de nietigverklaring.

De Rechtbank van Koophandel is bevoegd kennis te nemen van geschillen in verband met de door de gefailleerde gestelde zekerheden, wanneer de vordering haar grondslag vindt in de bijzondere wetgeving omtrent het faillissement. Zo is zij o.a. bevoegd tot vernietiging van een tijdens de « verdachte » periode verleende hypotheek, zo de vordering tot nietigverklaring haar oorsprong vindt in art. 445 Fw., of van de hypothecaire inschrijving, die genomen is op de goederen van de gefailleerde binnen de aan de staking van betaling voorafgaande tien dagen (artikelen 445, 446 en 447 Fw.).

Krachtens art. 447 Fw. kan de rechter de hypothecaire inschrijvingen, die genomen zijn tijdens de periode van staking der betalingen en wanneer meer dan 15 dagen verlopen zijn tussen de datum van de akte van hypotheekverlening en die van de hypothecaire inschrijving, slechts vernietigen, indien de vertraging van de inschrijving aan de boedel een onge-rechtvaardigd nadeel heeft berokkend of aan de gefailleerde een bedrieglijk schijnkrediet heeft verschaft, waardoor derden omtrent zijn werkelijke financiële toestand in dwaling zijn gebracht.

Mrs De Puydt en Beuselinck q.q. t/ Vanderlinden.

Aangezien vaststaat dat Ramon Alfons, thans in staat van faillissement en hebbende tot curators de aanleggers Mr Depuydt en Mr Beuselinck, bij akte van notaris Tommelein van de 16 Augustus 1951, van Leon Vanderlinden, verweerder in het huidig geding, een som van 200.000 frank heeft geleend, gewaarborgd door een tweede hypotheek op het onroerend handels-goed van de gefailleerde te Torhout;

Aangezien de gefailleerde zich er toe bij onderhandse akte verbonden had zijn koopwaren uitsluitend te kopen van de firma Leon Vanderlinden, zulks tegen de normale fabrieksprijs en tot de volledige aanzuivering van de hypothecaire schuld van 200.000 frank;

Aangezien de inschrijving van de hypotheek tot waarborg van de lening van 200.000 frank werd genomen d.d. 6 September 1951, de dag zelf dat Ramon Alfons bij de rechtbank van koophandel te Oostende een verzoek indiende tot het bekomen van een gerechtelijk akkoord; Ramon Alfons werd in staat van

faillissement verklaard na verbreking van het akkoord d.d. 6 Augustus 1953, en de datum van de staking van betaling werd niet zes maanden achter- uitgebracht maar bij toepassing van artikel 38 van de wet op het akkoord, tot 6 September 1951, datum van het verzoek van het akkoord;

Aangezien dhr Leon Vanderlinden bij de opening van het faillissement, alhoewel daartoe niet verplicht, zijn erkenning heeft verzocht in het hypothecair passief van het faillissement voor de som van 288.000 fr., bedrag in hoofdsom en interesten van zijn schuld- vordering; de curators betwistten én het bedrag van de schuldvordering én het recht op de hypothecaire waar- borg;

Aangezien de curators evenwel bij conclusie de betwisting hebben beperkt tot de hypothecaire waar- borg en de nietigheid vorderen van de hypothecaire inschrijving op voet van artikel 447 van het Wetboek van Koophandel, daar die inschrijving genomen werd binnen de tien dagen die het tijdstip van de staking van de betalingen voorafgingen en meer dan vijftien dagen na de akte, waarbij de hypotheek werd verleend;

Aangezien verweerder in de eerste plaats besluit tot de onbevoegdheid van de rechtbank van Koop- handel, althans tot de geldigverklaring van de hypo- thecaire inschrijving;

Wat de bevoegdheid betreft :

Aangezien de rechtbanken van Koophandel kennis- nemen van de geschillen in verband met de door de gefailleerde gestelde zekerheden, wanneer de vorder- ing haar basis heeft in de bijzondere wetgeving van het faillissement; onder andere zijn zij bevoegd om de hypotheek te vernietigen, die werd gevestigd tijdens de verdachte periode, zo de eis tot nietigverklaring zijn oorsprong vindt in artikel 445, of om de hypo- thecaire inschrijving te vernietigen, die is genomen op de goederen van de gefailleerde binnen de tien dagen, die het tijdstip van de staking van betaling voorafgaan, eis gegrond op artikelen 445, 446 en 447 Faillissementswet; (Rép. Prat. Droit Belge, V° Com- pétence, n° 588 en vlg.; Pandectes Belges, V° Failli, n° 2800);

Aangezien de rechtbank van Koophandel dus be- voegd is om kennis te nemen van het huidig geding.

Wat aangaat de eis tot nietigverklaring van de inschrijving :

Aangezien de heersende rechtsleer van mening is dat de sanctie, bepaald bij artikel 447 Wetboek van Koophandel, waarbij het de rechter toegelaten is de inschrijvingen te vernietigen, die genomen werden tijdens de periode van de staking van de betalingen, wanneer meer dan 15 dagen verlopen zijn tussen de datum van de akte van hypotheekverlening en die van de hypotheekinschrijving, maar kan plaats hebben, voor zover dat de vertraging bij de inschrijving aan de schuldvermeerderende boedel een ongerechtvaardigd nadeel heeft berokkend of de gefailleerde een schijn- baar bedrieglijk krediet heeft bezorgd, waardoor der- den in dwaling zijn gebracht omtrent zijn ware toe- stand; (Renouard et Beving, p. 188);

Aangezien de wet een vrijstaande nietigheid heeft ingesteld om toe te laten mogelijk bedrog te doen mislukken; door de inschrijving uit te stellen tot na de stemming door de schuldeisers over het verzoek om een gerechtelijk akkoord zou de schuldeiser inder- daad de handeldrijvende schuldenaar een schijnbaar en

bedrieglijk krediet kunnen verschaffen, waarvan der- den het slachtoffer zouden worden;

Aangezien de vertraging bij de inschrijving kan ontstaan uit een geoorloofde reden, wanneer de hypo- thecaire schuldvermeerdering bij voorbeeld de laatste is, die door de schuldenaar werd aangegaan, of wan- neer er geen enkele andere schuld werd aangegaan in de tijdspanne, die de hypothecaire akte scheidt van haar inschrijving; (Principes de Droit Comm., T. III, Frédéricq, n° 1566);

Aangezien in het besproken geval de hypothecaire inschrijving genomen is binnen de twintig dagen na het verlijden van de akte van hypotheekverlening en juist de dag zelf, dat de schuldenaar zijn verzoek om akkoord heeft ingediend; in zijn verzoekschrift om akkoord heeft de schuldenaar niet vergeten de hypo- thecaire schuldvermeerdering op te geven, vermits hij ver- klaart: «Ik werd aldus genooddaakt een hypotheek op mijn eigendom te nemen en dit om op een eerlijke manier mijn schuldeisers te voldoen»; in zijn bij zijn verzoek gevoegde balans geeft de schuldenaar de hypothecaire schuld aan voor 200.000 frank;

Aangezien de vertraging in de inschrijving dus niets vertoont wat abnormaal of bedrieglijk is; uit de ele- menten van de zaak blijkt inderdaad, dat de ver- traging uitsluitend te wijten is aan de notaris, tot wiens normale bevoegdheden behoort het vorderen van de hypothecaire inschrijving (Droit Civil, De Page, T. VII, n° 719), maar die er zich volgens zijn eigen verklaring, niet veel van heeft aangetrokken: «Daar ik afwezig geweest ben (in verlof) en pas teruggekomen, heb ik niet eerder kunnen schrijven; de grosse wordt vandaag naar de hypotheek ver- zonden»;

Aangezien die vertraging der inschrijving ten slotte de schuldvermeerderende boedel geen onrechtmatig nadeel heeft berokkend en de schuldeisers niet in dwaling heeft gebracht over de ware toestand van de gefail- leerde; bij het verzoek om akkoord bleek de financiële toestand van de schuldenaar inderdaad evenwichtig; het passief bedroeg 1.064.462 fr., zijnde 560.000 fr. aan hypothecaire schulden en 504.000 fr. aan niet-bevoor- rechte schulden, terwijl het actief, rekening houdend met opbrengst van het verkochte onroerend goed, zijnde 500.000 fr., beliep 1.150.000 fr.;

Aangezien, zo het passief thans 967.125 fr. bereikt, die schuldvermeerdering is ontstaan tussen het ver- zoek om akkoord en de datum van de faillietverkla- ring; bijgevolg zijn noch de schuldeisers op het ogen- blik van het verzoek om akkoord, noch zij, die beston- den bij de opening van het faillissement, in dwaling gebracht, en zij werden ook niet benadeeld door de inschrijving, genomen binnen de twintig dagen na het verlijden van de akte;

Om deze redenen :

De rechtbank, met inachtneming van de artikelen 2 en 10 van de wet van d.d. 15 Juni 1935; gehoord het verslag van de rechter-commissaris W. Deswaef, ter openbare zitting in het Nederlands uitgebracht vóór de debatten; alle meerdere of strijdige conclusies van de hand wijzende; beslissende op tegenspraak over het middel van onbevoegdheid: verklaart zich bevoegd, en in laatste aanleg wat betreft de grond bij nalatig- heid van de partijen om de eis te schatten: verwerpt de betwisting als niet-gegrond; ontzegt ze de aan- leggers qq.;

Bijgevolg: verklaart voor recht dat de inschrijving van de hypotheek op 6 September 1951 geldig is; dat in uitbetaling op zijn schuldvermeerdering de schuldeiser het saldo zal ontvangen van de verkoopprijs van het

onroerend eigendom en dat voor het overige zijn schuldvordering zal erkend worden in het gewoon passief van het faillissement;

Kosten ten laste van de boedel;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-
tgenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

BIBLIOGRAPHIE

F. L. GANSHOF, *Histoire des relations internationales*, Tome I. *Le Moyen Age*. Hachette, Parijs, 1953, XVIII en 332 blz.

Onder leiding van Professor Pierre Renouvin, der Sorbonne, bereiden vier auteurs (Ganshof, Zeller, Fugier en Renouvin) een *Histoire des relations internationales* voor in zes delen. Het doel van deze reeks is een algemene synthetische studie te bezorgen over de internationale betrekkingen sinds de hoge Middeleeuwen tot op het einde van de Tweede Wereldoorlog, niet volgens de tot nog toe gevolgde methode van ontleding der internationale verdragen en betrekkingen tussen de koningen, maar wel volgens de levende sociaal-economische krachten der volkeren.

Prof. F. L. Ganshof bezorgde het eerste deel. En niemand was meer bevoegd om dit te doen. Prof. Ganshof, die de leerstoel van Henri Pirenne bekleedt aan de Rijksuniversiteit te Gent, is ongetwijfeld de grootste op dit ogenblik levende Belgische historicus en een der meest gezaghebbende medievisten van het ogenblik in de wereld. Er is geen terrein van de Middeleeuwen dat voor hem geheimen heeft.

De lezer wordt voortdurend verplicht veel van zijn oordelen te herzien en na te denken over de complexiteit der problemen gesteld door de internationale betrekkingen in de Middeleeuwen. De middeleeuwse Europese maatschappij blijkt heel wat anders te zijn dan die gemeenschap van christene volkeren, de *Res publica christiana*, onderworpen aan twee leiders, de Paus en de Keizer, waarvan men sinds eeuwen spreekt, maar die in feite nooit bestaan heeft.

De uiteenzetting bevat twee soorten kapitels: negen (I-II, IV-VI, VIII-XI) «historisch», omdat hun kader chronologisch is uitgebouwd. Daarin geeft Ganshof in een vlotte, levendige stijl, waarin men de grootmeester herkent, de ontwikkeling der internationale betrekkingen van uit geestelijk, politiek, economisch en sociaal standpunt.

Drie andere hoofdstukken (III, VII en XII) hebben een systematisch aspect: elk van hen geeft voor een groep eeuwen een overzicht van de techniek der internationale betrekkingen, vooral onder hun politiek en soms sociaal aspect; de internationale handelsbetrekkingen werden vooral in de «historische» hoofdstukken behandeld.

Voortdurend worden nieuwe aspecten geopend. Dit magistraal boek, dat elkeen die zich aan de Middeleeuw interesseert, zou moeten lezen, is een bad om genezen te worden van de vele vooroordelen, die meer dan aan welk ander tijdperk ook in de geest van de meesten onzer intellectuelen kleven.

Vijf goed gekozen illustraties geven een duidelijk overzicht van de verspreiding der Cisterziënzers, de bedevaartswegen naar Compostella, de betrekkingen tussen het Westen en het Verre Oosten, de Duitse Hansa en een plattegrond van Brugge in de 15^e eeuw.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene Vergadering te Luik. — 6 Februari 1954.

Het Verbond der Belgische Advocaten hield op Zaterdag 6 Februari de aangekondigde vergadering, in de zittingzaal der tweede Kamer van het Hof van Beroep te Luik.

1. Mr Paul Brasseur, der Balie van Brussel, bracht een verslag uit over «Het Sociaal Recht en de Balie».

De spreker stelt de vraag te weten of de advocaten de plaats die hun toekomt bekleden in de discussies en geschillen van sociale aard, die zulke belangrijke plaats in de hedendaagse samenleving innemen.

Hij doet uitschijnen dat deze geschillen verspreid zijn tussen allerlei verschillende jurisdicties, zoals scheidsrechterlijke commissies, arbeidsgerechten, bestuurlijke rechtbanken en commissies, paritaire commissies en zo meer. De Balie wordt in deze uiterst belangrijke zaken *geheel* miskend, zodat het verdedigingsrecht van de betrokken partijen volledig wordt verwaarloosd, om soms nog vervangen te worden door schijnbare bijstand van zeer oppervlakkige aard.

Om een voorbeeld te geven der gebrekkige rechtsbedeling wijst Mr P. Brasseur naar de studie van Mr Maurice Diderick, auditeur bij de Raad van State (*Le contentieux de la Sécurité Sociale*), die herinnert dat het pensioenrecht berust op dezelfde principes, dat het weze voor de gewone arbeider, de weduwe van de mijnwerker of van de zeeman. Welnu, het onderzoek van het eerste behoort tot de bestuurlijke betwistingen (Raad van State), het tweede tot gemengde betwistingen (Hof van Verbreking) en voor het derde bestaat er geen bevoegd lichaam.

Het besluit van het verslag is dat de Balie haar plaats moet opeisen in deze zaken van sociaal recht en ook dat er moet worden gestreefd om al deze geschillen aan een gespecialiseerde rechtbank te onderwerpen.

De vergadering drukt de wens uit zo haast mogelijk tot de hervorming der arbeidsgerechten en organismen van sociaal recht te zien overgaan met inschakeling in de bevoegdheid der gewone rechtbanken, doch samengesteld uit gespecialiseerde magistraten in het sociaal recht. Een commissie wordt benoemd om een ontwerp op te stellen, ten einde zulke hervorming voor te bereiden.

De zending van de Balie, zowel in de vertegenwoordiging der partijen als in de verdediging hunner rechten, zal in het ontwerp ook nader bepaald worden, in het kader van het wetsontwerp betreffende de uitoefening van het beroep van advocaat, dat het monopolium van raadpleging en pleidooi zal bevestigen.

2. Mr G. A. Ugeux, der Balie van Brussel, gaf kennis van zijn belangrijke studie over de rol van de advocaat in de nieuwe procedure van sociaal verweer; hij zal over dit onderwerp verslag geven aan het Congres van Sociaal Verweer, in April aanstaande, te Antwerpen. Volgens Mr Ugeux moeten de meest uitgebreide rechten aan de advocaat worden verleend om b.v. te oordelen of de betichte kennis mag nemen of niet van de deskundige verslagen nopens zijn geestestoestand en of hij dient onderworpen te worden aan nieuwe onderzoeken.

3. Mr Charles Gheude, weerhouden zijnde door een lichte verkoudheid, wordt het verslag nopens de rol van de advocaat voor de psychiatrische commissies verdaagd tot op de volgende vergadering.

4. De heer voorzitter gaf kennis van een beroep dat op het Verbond gedaan werd door de heer Cornil, ere-procureur-generaal bij het Hof van Verbreking, voorzitter van het Nationaal Comité voor Fondsenwerving van het Belgische Rode Kruis.

Stafhouder Ch. Boelens, voorzitter van het Verbond, drukt de vurige wens uit dat al de Belgische advocaten zich, in alle gelegenheden, de verheven sociale taak van het Rode Kruiswerk zouden herinneren en denken aan de spontane en geestdriftige wijze waarop de heer Cornil zijn kostbare steun heeft verleend aan dit edel doel, door het aanvaarden van het voorzitterschap van het nieuw comité.

5. Het Verbond zal de aanstaande zitting houden in het Gerechtshof te Gent, op 27 Maart aanstaande, te 14 u. 30.

VLAAMSE CONFEDERATIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Opvoering van «Reynaert de Vos»
op 12 Februari 1954

Wijl de ganse Antwerpse rechtswereld «met de hunnen» werd uitgenodigd, was de gezellige en comfortabele feestzaal der school in de Quellinstraat door een talrijk en uitgelezen publiek bezet, toen voorzitter Mr L. Rombaut, met een voor de Vlaamse Conferentie (en ook voor de gerechtelijke wereld in het algemeen) buitengewoon geringe vertraging op het aangekondigde uur, het podium besteeg om de acteur van deze avond voor te stellen en in te leiden.

De heer Joost Noydens is acteur bij het Jeugdtheater te Antwerpen (instelling waarvan de Antwerpenaren volgraag geloven dat, naar men zegt, zij in haar soort enig is in Europa). Hij verdiende reeds flink zijn sporen in de artistieke wereld, niet alleen op de theaterplanken, maar ook als acterend voordrachtskunstenaar in wat men noemt het éénmanstoneel. Hij brengt ons het overbekende middeleeuws epos «Van den Vos Reynaerde», dat niets anders is dan het verhaal van een proces, bij hetwelk alle personages betrokken zijn, hetzij als rechter, aanklager, deurwaarder, slachtoffer, getuige of burgerlijke partij, maar ook als advocaat of genadesmeekster, om vooral de betichte, Reynaert, niet te vergeten.

Dat «Reynaert de Vos» ook nog méér is dan een rechtsgeding, nl. een zowel onder geschiedkundig, rechtshistorisch als literair oogpunt volmaakt meesterwerk, dat «Willem die Madoc maakte» alle eer aandoet, dat bewees de daarop volgende, bijna twee volle uren durende monoloog, die echter alles behalve monotoon was.

De tekst was een de oorspronkelijke versie zeer dicht benaderende moderne omzetting, wat het voordeel bood dat en zoveel mogelijk de fijne middeleeuwse stijl bewaard bleef, en toch tevens verhaal en finesses door iedereen dadelijk en goed konden gevolgd worden.

En de acteur haalde uit zijn spel het laatste wat de verzen hem maar bieden konden. Bij de fijne typering van elk dier, reeds door de schrijver in ieders tekst gelegd, voegde de heer Noydens nog de veelheid van zijn stemmogelijkheden om elk dier niet alleen datgene te laten zeggen wat het zou vertellen, maar dit ook op de wijze die het gebruiken zou, indien het kon spreken. En dan ook telkens met een gebarenspeel en mimiek, die ons dadelijk de haan, het hondje, de beer, de vos, enz. levendig en treffend voor ogen brachten.

Uitweiden over het verhaal zelf van de gewetenloze bedrieger Reynaert, die door list en vleierij, door het uitbuiten van de grote en eeuwige menselijke

zwakheden iedereen weet om de tuin te leiden en beet te nemen, zal hier wel overbodig zijn. Want de «Reynaert» leest en aanhoort men niet als een detectiveverhaal omwille van het geschiedenisje. En diegenen die hem best bleken te kennen gaven ons de indruk ook het meest van deze avond genoten te hebben.

Het felle applaus en het welgemeende dankwoord van de voorzitter gaven dan ook ieders oprechte mening weer. Want het was opvallend hoe eensgezind men tijdens de pauze en na het einde van deze avond dit oude meesterwerk van eigen bodem, maar vooral de heer Joost Noydens voor zijn opvoering met de meest vleierende superlatieven loofde. En daaraan werd zelfs niets afgedaan door het feit dat deze «ongezuiverde» tekst op vele plaatsen bepaalde mensen nogal erg pornografisch en soms vrij anti-clericaal in de oren moet hebben geklonken...

J. G.

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE BRUSSEL

Het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel richt op Woensdag 24 Februari 1954, te 20.30 uur, in de Assisenzaal, Paleis van Justitie, Poelaertplein, te Brussel, een openbare voordracht in, waarbij als spreker zal optreden de heer Professor René Dekkers, welke zal handelen over het onderwerp: «Overal hetzelfde recht?»

TAALKUNDIGE KRONIEK

J.M. STEENSELS : Administratief Frans - Nederlands
Woordenboek. Turnhout, N.V. Brepols, 4e, 420 blz.

In zijn bekend werk *Ons Recht in ons Taalgebouw* verschaftte wijlen R. Schrijvers een schat taalmateriaal, dat nog steeds de bewondering afdwingt van alle stellers en vertalers. De heer J. M. Steensels publiceerde op zijn beurt een *Administratief Frans-Nederlands Woordenboek*, waarvan velen de praktische bruikbaarheid openhartig bekennen.

Met zijn woordenboek vult de heer Steensels een leemte aan op taalgebied. Zouden we hier niet mogen aan toevoegen dat het «Administratief Frans-Nederlands Woordenboek» als een aanvulsel kan gelden bij al onze Zuidnederlandse woordenboeken?

Op het ogenblik is onze administratieve taal nog onvast. De samensteller van dit nuttig werk heeft ijverig gestreefd naar correctheid en naar een maximum taalmateriaal. Uit allerhande woordenlijsten, artikelen, studiën en woordenboeken heeft de heer Steensels zijn taalkundige oogst samengebracht. De bewerkte bewees hiermede dat de Nederlandse administratieve taal in ons land voor een verdere ontwikkeling vatbaar is. «De Nederlandsschrijvende Belgische administratie heeft dan ook een achterstand van nagenoeg honderd jaren op Nederland in te lopen» (zie: *Inleidend Woord*, J. Vossen).

Dit tweetalig woordenboek berust op de Franse administratieve taal. Op menige plaats werd Nederlandse taalstof ingelast. Hierdoor kwam de geest van onze taal scherper tot uiting in het werk.

De samensteller schikte zijn stof volgens de trefwoordenmethode. Wij tekenen aan:

1° de vertaling van talloze Franse woorden en uit-

drukkingen, die in een behoorlijk en idiomatisch Nederlands zijn weergegeven.

2° Achteraan de behandelde trefwoorden volgen dikwijls een reeks afleidingen:

Chômage: (1) stilstand; (2) werkloosheid; 3. viering; 4) liggeld, staangeld telt vijf en dertig afleidingen: werkloosheidszorg, jeugdwerkloosheid, werkloosheidsbesluit, werkloosheidscongres, werkloosheidslasten, werkloosheidsplaag, enz.

3° Woorden met lichte of zware betekeniswijzigingen worden nauwkeurig toegelicht:

— *Agent de change*: 1) Beursagent (1), effectenmakelaar, effectencommissiionair; 2) wisselagent, d.i. wisselhandelaar werkzaam als handelsagent. Cfr. *edégociant*. In de aangewezen voetnoot betreffende *agent de change* lezen we: (1) Wisselagent is de niet meer passende vertaling van *agent de change*... [gebruik] beursagent... de meest juiste term.

De heer Steensels wijst terloops op het verschil tussen *artisanat* en *artisanerie*; [autorisation] machtiging, vergunning en concessie. Hij stipt honderden dergelijke ophelderingen aan voor het juist woordgebruik, die men in menig woordenboek tevergeefs zal opzoeken. Bij het woord *auteur* vermeldt hij vijf verklarende onderscheidingen, *administrateur* (vier), *administratief* (drie), *administration* (zeven), enz.

Deze inlichtingen zijn zo belangrijk dat we er voortaan rekening zullen mede houden in onze taalkundige kroniek.

Welke is de verhouding van de schrijver tegenover het bijeengebrachte taalmateriaal? Leverde hij in het algemeen oppervlakkig werk of gaf hij bewijzen van nauwlettende opsporingen? We menen te mogen verklaren dat de heer Steensels zijn stof lange jaren ter harte heeft genomen. De bewerking van het woord *acte* telt twee kolommen; *association* meer dan een kolom; *aviation-aéroï* ruim een kolom; *appel* een kolom; *chef* bijna drie kolommen; *commissaire* een kolom; *commission* vier kolommen; *contrat* twee kolommen; *ordres nationaux* twee kolommen, *décorations étrangères* vier en een halve kolom, enz.

Het boek wordt op waardige wijze besloten door een « Alfabëtisch Register der Nederlandse Woorden en Uitdrukkingen », dat met zijn 120 bladzijden van drie kolommen een indruk geeft van de eerbiedwekkende bouwstof die de samensteller in de uitgave heeft verwerkt.

Deze eerste proefboring in het onderzoeksveld van onze ontlukende administratieve taal mogen we als geslaagd achten.

Het werk van de onvermoeide heer Steensels is een waardevolle aanwinst voor de taalkunde in Vlaanderen.

Wij besluiten deze bespreking met een zinsnede uit het *Inleidend Woord* van de heer J. Vossen: « Ik ben er van overtuigd dat deze merkwaardige poging de welverdiende waardering van ons hele ambtenaars-gilde zal ondervinden. »

Albert Blontrock.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente: December 1953 — Nr 50.

P. Colet: De verdeling voor het dienstjaar 1953 van de Fondsen die wederzijds de Provinciën en de Gemeenten aanbelangen. — A. Hoffmann: De wederopbouw van Castillon. — Prof. Jacquemyns: Nieuwe eisen van de Stedebouw. — C. Ketelaer: De Gemeente en de Raad van State.

Nederlands Juristenblad afl. 7 — 13 Februari 1954.

Mr P. A. C. Bondam: Een en ander over de burgerlijke rechtsvordering in de Nederlandse Antillen. — Mr Th. H. J. Dorrestein: Verdwenen kinderen, m.o. Redactie. — Mr M. G. Rood: Pseudo-overspel? — Mr H. Schadee: Overmacht bij vervoer over zee. — Prof. Mr G. E. Langemeijer: Mr H. J. van Nouhuys.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie nr 4334.

Prof. Mr Jb. Zeijlemaker Jnz.: De naamloze vennootschap in oprichting als rechtsfiguur (IV, slot). — B. H. Mombers: Voorbehoud van stille reserves bij inbreng in een firma. — Dr L. I. de Winter: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (III).

Journal des Tribunaux n° 4011 — 14 février 1954.

Y. Douxchamps: Les marchés par l'Etat sont-ils des contrats administratifs? — Jurisprudence.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation — 6e cahier — 13 février 1954.

Henri Desbois: La Convention universelle sur le droit d'auteur. — G. Levasseur: La grève politique. — La grève sans procédure préalable de conciliation. — Max Le Roy: Le sort des textes législatifs non repris dans une codification (Spécialement dans le code des douanes du 8 décembre 1948). — Ferdinand Golléty: Conditions et limites de la participation des mécaniciens-dentistes aux travaux de prothèse. — Georges Morange: Le contrôle juridictionnel de la décision ministérielle excluant un candidat de la participation à un concours administratif.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"